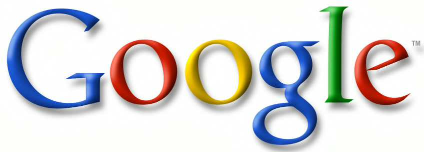
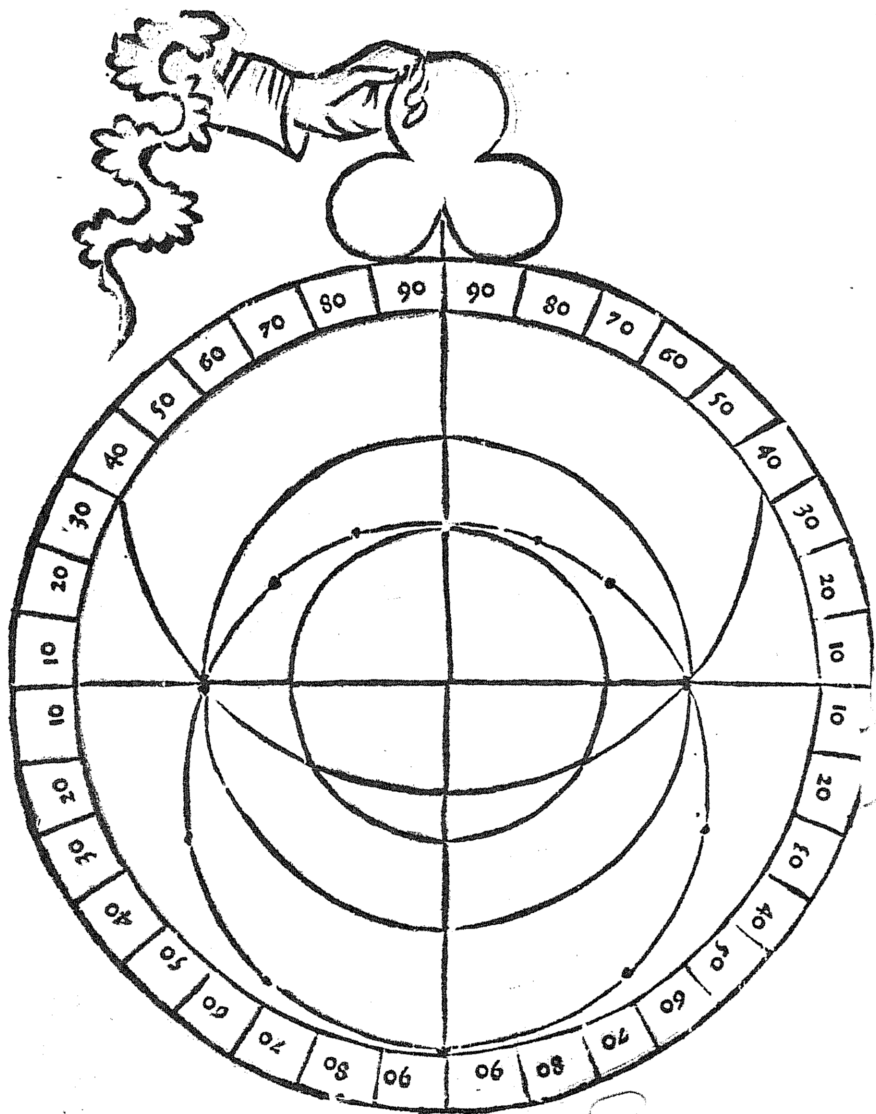

Google

Abran Iudeus de natiuitatibus — fo. 40. 2.

Astrolabii compositio henrici bate. fo. 21.

10
20
30
40
50
60
70
80
90
90
80
70
60
50
40
30
20
10
10
20
30
40
50
60
70
80
90
90
80
70
60
50
40
30
20
10

¶ Incipit liber Abraham iudei de natiuitatibus.

Dixit quoq abrahā iude⁹: optimū instrumentoꝝ ad inueniendū gradū orientem in natiuitatib⁹ est astrolabiū: qd quāto ꝑfectius fuerit tāto meli⁹. Post astrolabium aūt optimū ē instrumentū qd appellat quarta circuli. Post hec vmbra recta Post hec vmbra transuersa. Post hec mensura ꝑ aquā facta. ¶ Animodar qd interpretat trutina de qua dixit ptholemeus: qd cōsiderandū ē qs planeta potestatē habeat in gradu adunatiōis vel oppositionis solis ꝛ lune q̄ natiuitatē ꝓcessit: q2 quot grad⁹ signi in quo est ille planeta ꝓterierūt: tot sunt grad⁹ orientis vel medij celi. Multis ꝓbatiōib⁹ falsū esse constat: qd siqs defensor ptholemei accesserit ꝛ nobis obijciat dicēs falsitatē animodar nō recte probatam esse propter discordiā philosophoꝝ: ꝓpter discordiā de ptātib⁹ planetarum in gradib⁹. Respondem⁹ nos in multis natiuitatib⁹ cū astrolabio perfecto etiā in pūcto ipsarū natiuitatū in terra etiā cui⁹ latitudo cognita in gradib⁹ ꝛ minutis sūpsisse grad⁹ ꝛ minuta altitudinis solis nec tn̄ inuenisse aliqn̄ aliquē de septem planetis cui⁹ grad⁹ ꝛ minuta respondent gradibus ꝛ minutis orientis vel medij celi nisi cum fallacia plusq̄ triū quartarū hore. ¶ Dixit messahala: differētia adunationis ꝛ oppositionis solis ꝛ lune tāq̄ horā vnā tēporalē ponendā esse: ꝛ deinde quātū hora natiuitatis ab hora ꝓcedente adunationis ꝛ oppositionis distiterit considerandū esse: ꝛ scđm ꝓportionē distantie illi⁹ ad totā distantiā inter adunationē ꝛ oppositionē: de hora tēpali sumendū: sed ꝛ hoc multotiens falsum esse probauim⁹. ¶ Dixit hermes quod locus lune in hora infusionis spermatis in matricē: erit gradus oriens in natiuitate: gradus vō oriens in cōceptiōe est lune locus in natiuitate: qd verum esse ꝓbatiōe cognitū est nisi natiuitas vel septimo vł vndecimo mense fuerit. ¶ Magistri eni astronomie primū mensē a cōceptione saturno attribuūt eo quod ipse semini vim retentiuā administret. Secundū vō ioui eo q̄ ipe incrementū semini conferat. Tertiū marti calorem augmentanti ꝛ motū attribuenti. Quartū soli qui vitā spiritualē in cor-

de ponit. Quintū veneri lineamēta corporis ꝛ mēbra formāti ꝛ venustanti. Sextū mercurio q mēbra a se diuidit hacten⁹ cōiūcta. Septimū lune q̄ forme est ꝛ mod⁹ indicatiua: nascentē in hoc mēse contingit viuere sed nō diu ꝛ vix vn⁹ inquinamento carens in hoc mense nascitur. Octau⁹ iteꝝ ut prim⁹ saturno dedicat̄: egressū conceptui ꝓhibenti: ꝙ si vel ex motu aie vel accidēte corporis in hoc mēse ꝑgnās pepererit ꝛ pariens ꝛ part⁹ simul vita ꝓuabunt̄. Ite non⁹ ioui ascribit quo plurimi nascunt̄. Contingit etiā quosdā in mense decimo nasci eo qđ mars motuꝫ prebeat cui est mensis ille. Sunt quoqꝫ qui mense vndecimo oriunt̄ sed rarissimi ut vix vn⁹ inter mille. ¶ Nūc aūt artē trademus qua scire poterimus cognita natiuitate quot dies pregnās cōceptui hospiciū prebuerit: cognito oriente in natiuitate cognitoqꝫ vtrū luna in superiori hemisperio fuerit vel ꝓpe ipm ī principio septime dom⁹ vel iux̄ ꝑncipiū inueneris dies more fuerūt. 259. si aūt plurimū a principio septime domus distiterit: vide quot grad⁹ equalib⁹ ab eo distet ꝛ ꝑ singulis gradib⁹: sume horā rectā ꝛ qnquagita minuta hore: horas cū minutis hore ī dies redige: ꝛ qđ inde ꝓuenerit: ꝑfate sūme dieꝝ adiunge. Qđ si luna fuerit ī orientis gradu: dies more fuerūt. 273. ꝙ si luna in inferiori hemisperio fuerit: visa differentia ab oriente ad ipam ī gradib⁹ equalib⁹ operās ut supra qđ productū fuerit adde sūme ꝑfate dierū luna in superiori emisperio existente. Consentio hermeti in hoc ꝙ locus lune in cōceptione erit oriens in natiuitate semꝑ. Contingit vͦ si ꝓpe natiuitatē: scilicet septem vel quinqꝫ dies ante natiuitatē ali⁹ planeta quā saturn⁹ gradum orientē in conceptiōe obtinuerit ibiqꝫ ꝑtātē h̄ns lunā uel ex q̄drato vel ex opposito respexerit: exibit partus citius ꝑfinito tēpore. ¶ Dixit ptholemeus. Ois planeta ante initiū alicui⁹ dom⁹ exñs ꝛ minus q̄ꝫ. 5. gradibus ab initio distans: quasi in illa domo existens est siue principiū illi⁹ dom⁹ sit in initio signi siue nō. Intelligendū aūt distātiā ꝑdictā quinqꝫ gradibus equalib⁹ esse cōsiderandā: dico aūt ꝙ qñ planeta ē in principio dom⁹ maxime virtutis ē quāto aūt in ipa domo a principio magis elonga t̄: tanto virtutis minoris ē. Cū aūt est in proximo gradu ante principiū dom⁹ parue potentie: est quā potentiā a principio recipit: minioris aūt est pottentie cū in secūdo est ante ꝑncipiū dom⁹: sic paulati potētia diminuit̄: crescente distantia: ut in quinto nulli⁹ sit virtutis. ¶ Dixit messahala ꝙ si planeta est in. 30. gradu alicui⁹ signi nulli⁹ penitus virtutis est in signo in quo est: sed in sequenti: hoc aūt falsū est. Signa eni quocūqꝫ modo accipiāt̄ siue ꝑm cogitatione siue ꝑm visum: nullo interuallo a se ab inuicem distincta sunt. ¶ Notum est ionis terminū esse in

ariete a capite arietis vsq ad finē sexti gradus eius. Terminū vero veneris in sex gradibus sequentibus esse: tamē si fuerit iuppiter in principio sexti gradus arietis non dicetur virtutem habere in termino veneris subsequente sed in suo: et sicut interuallo non distat terminus a termino: sic nec signū a signo. nam totus circulus gradibus distinguitur.

¶ Dixit hermes: cum aliqua stellarum fixaruz primi honoris fuerit in gradu oriente ostendit nascentem magna et extranea et mirāda vltra parentes habiturū: sm temperiē illius stelle: dicitur aūt temperies stelle quod ipsa similē in terrenis exercet virtute: similē dico virtuti quā in terrenis habet coniunctio aliquorū planetarū duorū. Dico aūt hoc dictū hermetis verum esse siue sit primi siue secundi honoris fixa: que tamē parue latitudinis sit ut achimecalaçel et aldebaran que sunt primi honoris et cor scorpionis que est secundi: que vero magne latitudinis est ut aquila cadens que primi honoris est. Uel aquila volans que secundi est paruā virtutē in terrenis pōt exercere. ¶ Dicit aniriçi. qd fixa primi vel secundi honoris cum gradu oriente in natiuitate ascendēs: eandem habet virtutē quam habet in oriente quod falsum est. nam maior est virtus longitudinis quā latitudinis. ¶ Albumaçar vero in isagogis suis maioribus multas et varias figuras enumerat cum vnaquaq facie cuiusq signi ascendentes sm indos: qd magis ridiculo quā veritati accedit. Item albumaçar enumerat alias figuras sm ptholemeū cum faciebus signorum ascendentes. quod verum est sm quadragintaocto figuras que sunt in firmamento quas ptholemeus enumerauit sm dispositionē quā habuerint in tēpore suo: nunc aūt sm sententiam suam loca mutauerunt: cum tñ sm indorū sententiā sint imobiles. Ueritas aūt sic est qz siue ille figure moueantur siue non: duodecim tātū earū considerare debemus que sunt propinque çodiaco: nō vigintivnā septentrionales nec quindecim anstrales. ¶ Indi ī libro natiuitatū multas partes faciunt: quas omnes negligit ptholemeus nisi partez fortune. Ego autē in hoc libro enumerabo quas probauerūt periti huius artis scilicet dorotheus: messahalla: andruçagar: his prelibatis nūc de proposito dicendum est.

In primis ergo sm tabulas probationū oriente inuento domos quoq sm terre latitudinē coequa. sm artem a nobis in astrolabio traditam: nō sm magistros astronomie quorum falsitatē in libro de rationibus tabularū ostendimus. Et cum duodecim domorū figuram descripseris scribe locū cuiuslibet planete in domo in qua in-

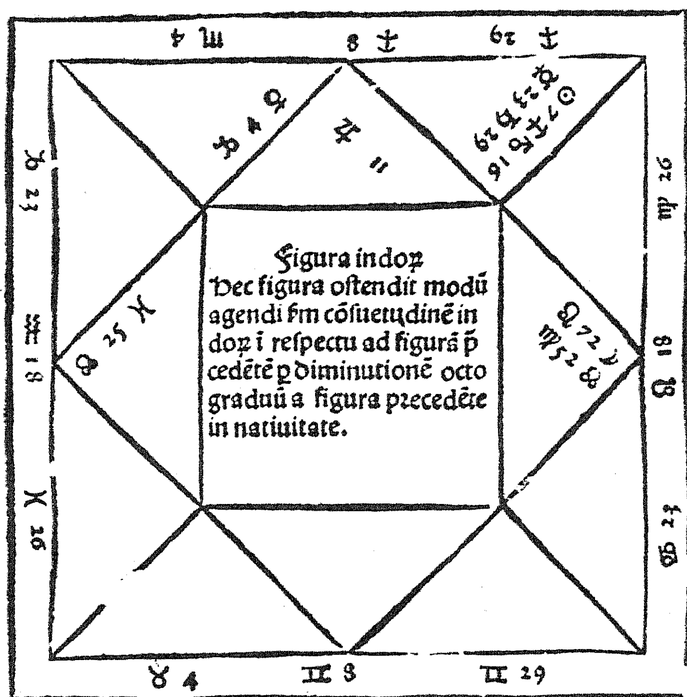
uenif. Caput quoqꝫ draconis lune ⁊ caudam: quos omnes in tabulis probationum ſm longitudinem terre oportet coequatos esse. Scribe etiam septem respectus cuilibet septē planetarū in domibus vbi sunt il li respectus cōsiderandi ſm distinctionē domorum ⁊ ſm gradus eq̄les. Hanc aūt figuram appellam⁹ figuram ptholemei.

Figura ptholemei

Hec est figura celi ſm q̄ iu bet ptholemeus debere fi eri in natiuitatibus.

Post hec aliā fac figuram ⁊ ab orienti gradu minue octo gradus retro: nec cures an in eodem signo an posterio ri terminet subtractio: gradū vero in q̄cūqꝫ terminat scri be in scđa figura initiū ponēs p̄me dom⁹: ⁊ ad hunc mo dū a principijs singulaꝝ domuū deme octo grad⁹: ⁊ gra dus terminationis: principia reliquarū domū scribe in secunda figura. Similiter a locis singulorū planetaꝝ ⁊ capitis ⁊ caude

⁊ a locis respectiuꝫ octo gradus retro deme: ⁊ terminos subtractionis singuloꝝ in secunda figura scribe ⁊ hec appellat̃ figura indoꝝ.

¶ Sũt aũt hec due figure ad presens negociũ ad modũ necessarie.

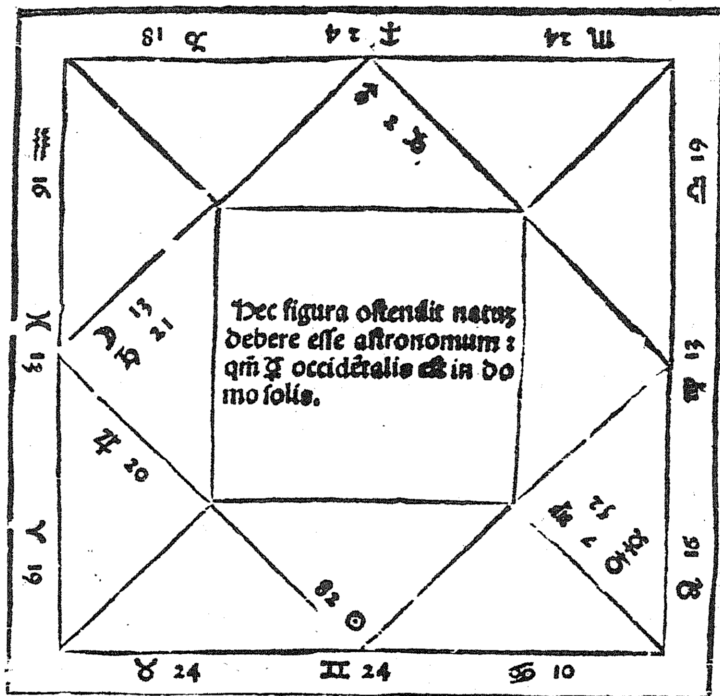
His predicto modo figuratis primo considerandũ occurrit an nascens habiturus sit nutritionẽ que est quattuor annoꝝ ſm astronomos: qui anni attendunt̃ iuxta quattuor signa q̃ttuor elementis silia. ¶ Primũ eni annũ indicat signũ oriens. Secũdũ vo annũ ſm ab oriẽte signũ

Tertiū:tertiū. Quartū:quartū. Ad huius rei notitiā grad⁹ oriens inspiciendus est: an aliquis planetarū ipm respiciat ẜm domorū distinctionem: vel ẜm gradus equales. Si respectus ille fuerit iouis vel veneris vel mercurij fortunati vel solis vel lune. Unū bonū testimoniū habes: si planeta respiciens in aliquo quattuor angulorū fuerit nisi crematus vel retrogradus sit. Si eni hoc contingat falsū est testimoniū. Si vero planetarū predictorū nec cōbustus nec retrogradus aliquis fuerit orientem respiciens: fueritq̃ dñs dom⁹ octaue vel sexte vel duodecime dimidiū testimoniū habes bonū. Qđ si luna in prima domo fuerit vnū testimoniū habes perfecte malū. Item si saturnus vel mars vel mercurius nō fortunatus in aliquo angulorū fuerit ⁊ hoc testimoniū perfecte malum. Quod si aliquis borū triū domin⁹ fuerit alicui⁹ angulorū dimidium testimoniū habes malū. Item si planeta fortune fuerit in prima domo dederitq̃ vim suam planete infortunij octaue dom⁹ domino ⁊ hoc testimoniū perfecte malū. Luna vel respectus eius cū planeta fortune in aliquo angulorū bonum prestat testimoniū. Cum planeta infortunij malū testimoniū perfecte. Si vero post angulū: dimidiū. Si vero in nona domo vel tertia: quartā testimonij prebet. Si vero fuerit cum planeta fortune in sexta vel duodecima domo scilicet nullius est testimonij. Ibidem tamen cum planeta infortunij malum testimoniū perfecte prebet. Itē si luna fuerit in superiori emisperio dederitq̃ vim suā planete existenti cuicunq̃ in inferiori emisperio quocūq̃ modo testimonium perfecte malū. Si vero luna in inferiori hemisperio fuerit: vimq̃ suam dederit planete fortune quocūq̃ respectu vel planete infortunij per respectū bonū: testimoniū perfecte bonū est. Cōsideranda etiā est adunatio lune cum aliquo planeta. s. an vterq̃ latitudinē habeat aut alter tātū: aut neuter. Si ambo in çodiaco fuerint aut latitudinē habuerint sed equalem ⁊ in eadē parte testimoniū perfectū est ẜm qualitatem planete lune coniūcti. Si aūt alter in çodiaco fuerit: alter vero ex vtralibet parte latitudinē sed paruā habuerit aut ambo ex vtraq̃ parte: latitudo tñ vni⁹ maior latitudine alteri⁹ minuit testimoniū ẜm quantitatem latitudinis. Si vero latitudinē ex diuersis partib⁹ habuerint nullū testimoniū erit. Si vō lūa ex opposito aliquē plāetā respexerit hūeritq̃ coeq̄lē latitudinē ⁊ ex diuersis partib⁹ testimoniū perfectū. Si autē ex vna parte fuerit: licet latitudo equalis: nulli⁹ sūt testimonij. Si alter in çodiaco est alter latitudinē habeat vł ambo latitudines inequales ⁊ in diuersis partib⁹ habeāt minuit testimoniū. ¶ Si vero luna aliquē planetam ex tertio vel sexto respiciat ⁊ alter in çodiaco fuerit alter extra:

parũ diminuit testimoniũ. Si ambo latitudinẽ habeant vel ex diuersis
partib⁹ vel ex eadẽ dimidiũ est testimoniũ. ¶ Si luna ex quadrato ali
quẽ planetã respiciat: siue vterq3: vel alter: vel neuter latitudinẽ habeat
testimoniũ pfectũ. ¶ Si luna a sole min⁹ quã duodecim grad⁹ distat p
fecte malũ testimoniũ. Si vero ex quadrato vel opposito solem respici
ciat dimidiũ testimoniũ malũ. Si ex tertio vel sexto bonũ testimoniũ p
fecte. ¶ Si luna adunata fuerit saturno: vel in respectu saturni: fueritq3
ipa inter adunationẽ: ⁊ oppositionẽ ei⁹ ⁊ solis saturni maliciã minuit.
Si aũt inter oppositionẽ ⁊ adunationẽ fuerit: eius maliciã auget. ¶ Si
vero adiuncta marti vel in martis respectu fuerit: ecõuerso accidit quã
in saturno. ¶ Si luna ⁊ aliquis alioꝝ planetaꝝ fuerit in diuersoꝝ signo
rũ gradib⁹ a linea equinoxiali eq̃distantib⁹ vel in fine a dextra vel in
fine a sinistra: testimoniũ pfectũ ſm planete qualitatẽ. ¶ Si in domo se
xta luna ẽ etiã absq3 oi respectu testimoniũ dimidiũ malũ. ¶ Si leo vel
sagittari⁹ vel aquarius oriẽs fuerit oia testimonia pfata perfecta dimi
diabunt in eadẽ qualitate tamẽ p manentia. ¶ Adhuc sp ad tres domi
nos triplicitatis oriẽtis cõsiderãdũ: nec curãdũ an ipi plãete fortũe vl' i
tunij fuerint. Qd si oẽs tres vel duo eorũ in domibus bonis fuerint: nec
eoꝝ in domib⁹ bonis existentiũ aliquis retrograd⁹ vel cõbustus fuerit:
testimoniũ pfecte bonũ. Si aũt in malis domib⁹ fuerint tres vel duo eo
rum aut retrogradi aut cõbusti testimoniũ pfecte malũ. ¶ Deinde triu3
dñoꝝ triplicitatis status cõsiderandi ⁊ p eosdẽ dños: annos nutritiõis
diuidẽdos ⁊ cũ cuiq3 annus cũ tertia anni parte cõtingat: prim⁹ dñs tri
plicitatis primũ annũ cum prima tertia seq̃ntis anni iudicabit. Secũ
dus vo dñs duas reliquas cũ duab⁹ tertijs tertij anni: tertius quod re
liquũ ẽ pro statu suo iudicabit. Primũ quoq3 annũ nutritiõis prime do
mui ascribendũ: secũde secũdũ: tertie tertiũ: quarte quartũ: ⁊ si i aliqua
illarũ domuũ est planeta malus: in anno domui ascripto infirmitatem
nascens patiet: cui⁹ morbi qualitatẽ per planete qualitatẽ perpendere
poteris. Temp⁹ quoq3 infirmitatis hoc pacto ppendas a principio do
mus in qua est planeta vide p quot grad⁹ equales distet ipe planeta ⁊
singulis duob⁹ gradib⁹ ⁊ dimidio vnũ mensẽ tribue ⁊ singulis gradib⁹
duodecim dies. Ex his aũt de q̃bus in sexta domo rationabimur mẽ
brum passurũ cognoscet. ¶ Potissimũ aũt oiu3 testimoniorũ est ut pla
nete super totum circulum potestatẽ habentis quẽ sarraceni almuteç di
cunt statum consideremus: eius enĩ testimoniũ pro qualitate sui status
omnibus alijs simul acceptis equipollet. Hunc aũt sic inuenies. ¶ Sci
endum ergo quod loca principalia quinq3 sunt. Unus solis: alter lune.

Terti⁹ est locus adunatiōis vel oppositionis vtracunq̧ hax natiuitatem precesserit. Hic aũt dissentiũt sapientes: cũ eni oppositio natiuitatē precesserit dubitant an locus solis an locus lune: terti⁹ accipiendus sit. ¶ Ptholemeus aũt affirmat sp̄ locũ eius q̄ superi⁹ hemisperiũ in oppositione obtinuit: tertiũ ponendũ. ¶ Hermes aũt ꝛ dorochius asserũt tertiũ ponendũ esse locũ superius hemisperiũ tenentis in natiuitate. ¶ Indi tñ ꝛ messa halla dicũt locũ lune in hora oppositionis semp̄ ponendũ tertiũ: quib⁹ consentiũt sapientes sarracenorũ quibus ꝛ ego. ¶ Quart⁹ gradus oriens. Quintus pars fortune q̄ ꝑm ptholemeuꝫ semp̄ de die ꝛ nocte sumēda est a sole ad lunã. ¶ Computa quot virtutes habeat quilibet planetarũ in his quinq̧ locis: ꝛ in loco in quo est: ꝛ in die natiuitatis ꝛ hora. Da dño domus qnq̧ virtutes: dño vero honoris quattuor dño triplicitatis quisq̧ hoꝝ fuerit tres: domino termini: duas: dño faciei: vnã. ¶ Siquis in domo prima fuerit da ei duodecim virtutes. Existenti in decima: vndecim. In septima: decē. In quarta: nouē. In vndecima: octo. In quinta: septem. In secũda: sex. In nona: quinq̧. In octaua: quatuor. In tertia: tres. In duodecima: duas. In sexta: vnam ¶ Attribue domino diei septeꝫ: dño hore: sex virtutes: ꝛ planeta ergo q̄ plurimas virtutes habuerit ille est almuteç: ꝛ ꝑm hoc quod numer⁹ virtutũ cuiusq̧ ceterorũ ad numerũ virtutũ hui⁹ accesserit: ꝑm hoc virtus eius in nascente apparebit. ¶ Et qm̃ antiqui de natiuitatibus tractantes ꝑm ordinē domorũ procedere consueuerũt nō ꝑm ordinem licꝫ naturalē a ptholemeo in libro quattuor capituloꝝ obseruatũ: ꝛ nos antiquoꝝ vestigijs insistentes eodē ordine ꝓcedem⁹.

In primis ergo de aĩa ꝛ ei⁹ affectibus ꝛ corporis complexione ꝛ vite quantitatē raciotinabitur.

D iudicandum ergo de anima nascentis primo sta-
tũ mercurij considera. Si mercurius fuerit occidentalis
a sole nec sub luce eius nisi in ariete ⁊ leone. Nec retro-
gradationi propinquus. Et in aliquo angulorũ quod est
eum fortem esse. Animã fortẽ liberalem famãq; fortitu-
dinis ⁊ libertatis indicat. Quod si fuerit in domo casus:
subtilitatẽ sine fama sigt. Qd si p⁹ angulũ fuerit in predictis mediocreꝫ
sigt. Qd si i aliq̃ suaꝝ domoꝝ fuerit: liberaliũ artiũ sciaꝫ portẽdũ. ¶ Qd
si fuerit in aliqua domorũ saturni vel ex quadrato vel ex opposito vbi-
cũq; extiterit: respiciat aliquã: phiaꝫ pdicat: altorũ ⁊ diuinoꝝ indigatri
cẽ. ¶ Qd si fuerit in aliq̃ domorũ iouis: vel eũ q̃cũq; mõ respiciẽs fuerit
aliquã beniuolã largã legũ amatricẽ demõstrat. ¶ Si in domo martis

vel quolibet eius respectu: aliquã maledicã ꝛ de oib⁹ malis suspicantẽ Si in scorpione vel in respectu martis ex quadrato vel ex opposito lunaqȝ vtrũlibet hoꝝ respexerit: alienorũ raptorũ fraude ꝛ latronẽ significat. ¶ Si min⁹ a sole quã in. 16. minutis distiterit vel in domo solis fuerit astronomicũ vel phisicũ. Si in aliqua domorũ veneris vel ei adunatus fuerit vel eam ex sexto respiciẽs: aliquã simplicẽ musice appetitiuã. ¶ Dicit ptholeme⁹ si mercurius ꝛ luna se ad inuicem respexerint: aliquã naturaliũ affectuũ domitricẽ signat dicta ꝛ facta oia moderãtẽ ratione. Si neuter alterũ nec orientẽ respexerit: oia ꝯtraria sigt. Si alterũ contigerit tñ: nunc ordinate: nunc perturbate predicta ãministrabunt. ¶ Si fuerit sub luce solis vel combustus nisi sit recept⁹ plurib⁹ quã. 16. minutis a sole distans: aliq̃ꝫ debilem ꝛ pauidã: etiã si eadem passus in aliqua suaruȝ domuũ fuerit: vel saturni quod sapientie indicatiuũ est. Scientiã quidem sed paruã significat. Si retrogradus perfidam. ¶ Si orientalis a sole ꝛ fortis cũ sapientia manualiũ operũ piciam indicat. Magis aũt si cum luna vel in lune domo fuerit. Si in signo mobili: sermonis ꝛ opis inconstantiã. Si in stabili contraria. Si in bicorpori duplicẽ: aliud in ore: aliud in corde habentem. ¶ Dicit ptholeme⁹ cõsidera planetã qui est almuteç super locũ lune ꝛ sup locũ mercurij. Per hũc facilius scitur⁹ q̃litates aie ẜm naturã planete almuteç ꝛ ꝓportionẽ ei⁹ ad solẽ ꝛ ad angulos: ẜm virtutẽ planetaꝝ eũ respicientiũ vel ei adunatorũ. Et ẜm signũ in quo ẽ cũ oẽ signũ virtutẽ dñi sui habeat. Dico autẽ si almuteç hȝ aliquã virtutem in oriente ꝛ dñs sit hore: ipe solus sufficit ad iudicãdũ de aia. Si nec virtutẽ i oriẽte hȝ nec dñs sit hore debes miscere naturã dñi orientis vel planete existentis in oriente cum virtutib⁹ mercurij ꝛ almuteç. ¶ Dixit messahalla: signa ignea signa regũ sũt sublimiũ aliq̃ꝝ demõstratiua: dico tñ nãm igneoꝝ ꝑ q̃litate dñoꝝ suoꝝ variari. Si eni aries oriẽs fuerit marti nãm habebit: bellicosus: verbosus: discordiaꝝ seminator ꝛ hec intendent ꝛ remittent ẜm debilitatẽ vl' fortitudinẽ marti habitã in natiuitate. Et ẜm respectũ planetaꝝ ad martẽ. Qď si iuppit' in natiuitate arietẽ tenuerit nec cõbust⁹ nec retrograd⁹: ad fidei ꝛ religionis obseruationẽ nascens alios iuitabit. Si leo in oriente fuerit aliqď sublime dominiũ. s. sup alios appetẽtẽ laboreȝ operũ exosã indicat. Si iuppit' in eo extiterit a sole orientalis: qꝛ ẽ gnte dñs bonos filios hitaturꝝ. Itẽ qꝛ ẽ dñs octaue: longã vitã. Si vͦ ibidẽ mars fuerit iracũdũ: bellicosũ: lõgas vias ꝓfecturũ: qꝛ ẽ dñs none. Et ẜm fortitudinẽ vel debilitatẽ marti i natiuitate ea q̃ ꝯfert mars intẽdẽt ul' remittẽt.

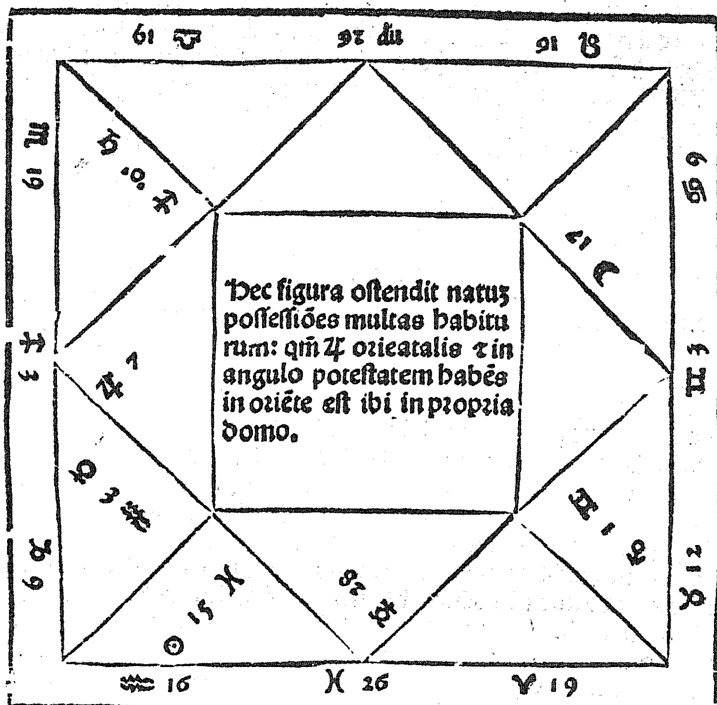
¶ Et notandū quod in omni natiuitate mars ire indicatiuus est. Sed si fuerit in signo igneo maior erit iracundia quā in aquatico: et in signo humanā formā habente: sanguinis humani effusor erit. ¶ Saturnus quoqȝ in omni natiuitate solicitudinis et tollerantie labor significator est. ¶ Sol vero appetit⁹ honoris et potestatis. Uen⁹ appetit mulieres ludos et cōuiuia potatiōes et his silia. ¶ Mercuri⁹ sapientiā et opa et magis si fuerit occidentalis a sole. ¶ Juppiter fidē firmā et appetitū pecūie ¶ Luna vero virtutes naturales et cōplexionē corpis indicat. ¶ Et notādum complexionē corporis pfecte sciri posse et p naturā signi in quo est luna: et pportionē lune ad solem. Et nām planete respicientis vel lunaȝ vel orientem vel vtrūqȝ. ¶ Pulchritudinē vero p hor triū figuras: orientis scilicet et signi in quo est almuteç: et signi in quo est luna pfecte scies. ¶ Signa vero pulchritudinis sūt: gemini: virgo: libra et prima medietas sagictarij. Signa aūt mediocris pulchritudinis sūt: scorpi⁹ capricorn⁹: pisces. Qd si almuteç fuerit in çodiaco matrū nascentē protendit. Si extra scdm quātitatē latitudinis pinguedinē. Si aliqd rectorū in oriente fuerit atqȝ in eo luna vel almuteç longitudinē maiorē qdē si vterqȝ signt et hoc respectu parentū. ¶ Per dnm horet per planetā existentē in oriente: vel gradū orientē respicientē: colorē habebit.

¶ Nunc de vita dicendū.

Si natiuitas diurna fuerit vide locuȝ solis. Si inueneris eum vel in decima vl' in vndecima scdm partitionē domorū sol hylech erit: qd mulier interpretat siue in masculino siue in feminino signo fuerit. Qd si aliqs planeta p q potestatem hȝ sup locū solis solem respexerit: ille planeta alcochodē: qd marit⁹ interptat erit. Qd si plures plane te solem aspexerint: de illis sume almuteç. Si vero null⁹ planeta solem respexerit: fac ut docebo postea: qȝ si sol fuerit in nona domo vel in septima et in signo masculino pone solem hylech et vide si poterit habere alchocoden. Si vero in predictis domib⁹ nona scilicȝ vel septima et in signo feminino fuerit: vel in alijs domib⁹ nō ponas euȝ hylech. Qd si sol nō est hylech: vel est hylech sed nō hȝ alcochoden. Uide locū lune: si fuerit in domo septima siue in masculino siue in feminino signo pone eaȝ hylech. Silr si fuerit in decima vel in vndecima et in signo masculino. Et notandū qȝ in alijs domib⁹ superi⁹ hemisperiū tenētib⁹ luna hilech esse nequit. Iteȝ si luna fuerit in prima domo uel tertia siue in signo ma

sculino siue feminino: vel in quarta vel in qnta ꝛ in signo feminino: po ne eā hylech: si aūt in signo masculino vel in alia domo inferiori hemi sperij: ne ponas hylech: ꝙ si lunaȝ hylech inueneris: vide si habeat al cochoden an nō: si nō hȝ alcochoden: vide si natiuitatē precesserit adu natio vel oppositio solis ꝛ lune: si adunatio ꝓcesserit: ꝛ si grad⁹ aduna tionis fuerit in aliquo anguloꝝ vel in domo q̄ est post angulū illū gra dum pone hylech: ꝛ vide si habeat alcochoden. Si oppositio solis ꝛ lune natiuitatē precessit sume gradum oppositionis eius: scilicet qui in natiuitate fuit super terrā ꝛ quomodo de gradu adunationis: operare quod si non habueris hylech: siue alcochoden: pone gradum orienteȝ hylech: ꝛ eius quere alcochoden: ꝛ si non habuerit alcochoden po ne partem fortune hylech: ꝛ ei⁹ quere alcochoden: ꝛ si non habuerit vi ta nascentis breuis erit: ꝛ q̄ꝫ primū interemptorū gradus oriens offen derit: nascentē perimet. Et quāto plures hylech ꝛ alcochoden fuerint: tāta vita plixior erit. ¶ Qꝺ̄ si natiuitas nocturna fuerit ꝛ luna in aliquo locoꝝ ꝓdictoꝝ in supiori scilicet vel in inferiori hemispio: pone hylech ꝛ quere ei⁹ alcochoden: ꝛ si ipa nō fuerit hylech: vel alcochoden nō ha buerit: pone solem hylech si fuerit in prima vel quarta vel quinta: siue in feminino siue masculino signo: ꝛ quere ei⁹ alcochoden: ꝛ si ipē nō po terit esse hylech: vel nō habuerit alcochoden: opare ut supra de gradu adunationis vel oppositionis de gradu oriēte vel ptis fortune. ¶ Et sci endum si natiuitas fuerit post oppositionē: ꝛ sol ꝛ luna ambo in natiui tate fuerint sup terrā: sume locū solis. Qꝺ̄ si natiuitas nocturna fuerit ꝛ luna sub terra: sume locū lune in oppositione ad hylech faciēdū: ꝛ cum habueris hylech cui⁹ sit alcochoden vide alcochoden. si fuerit in aliq̄ anguloꝝ quattuor: nec fuerit sub luce solis: nec retrograd⁹ vita nascen tis tanta quāta est multitudo annoꝝ maioꝝ illi⁹ alcochoden. Qꝺ̄ si fue rit alcochoden in domo vndecima vel quinta ꝛ fuerit ille planeta vnus de trib⁹ superiorib⁹ ꝛ orientalis a sole. Uel vnus de tribus inferiorib⁹ ꝛ occidentalis a sole: reputa eū quasi eēt in angulo. Uiteqꝫ nascenti ma ximos annoꝝ ascribe. Si alcochoden est aliqs supiorū triū ꝛ occiden talis a sole. Uel aliquis inferioꝝ ꝛ orientalis a sole: annos mediocres vite attribue filr annos mediocres vite ascribe: si fuerit in secunda vel octaua siue orientalis siue occidentalis soli fuerit. Si vero fuerit in do mo casus minimos annorū vite adiudica: qꝺ̄ si alcochoden fuerit sub luce solis numerus annorū sibi ascriptorū numeꝝ dierū significat tm̄. Si alcochoden retrogradus fuerit ꝛ inter primā stationē ꝛ oppositum

deme vnam quintã reliquũ vite ascribẽs: ⁊ hec est ꝓporcio albumaçar de qua scheden eius discipul⁹ in libro suo mẽtionẽ fecit. Si sol vel luna hylech fuerit: bonoq; respectu alcochoden suũ respexerit: addendus est numerus minoꝝ hylech: annoꝝ numero alcochodẽ: sꝫ si respexerit eũ ex quadrato vel opposito: nec addes nec detrahes qd numero alcochoden. Si mars vel saturn⁹ ex quadrato vł opposito alcochoden suũ respexerit: vel mercuri⁹ infortunat⁹ vel ex quadrato vel opposito suũ alcochodẽ respexerit: minimos annoꝝ respicientis ab annis sibi propositis deme: cũ vero aliquis hoꝝ triũ ex tertio vel sexto respexerit nec minue nec adde. Juppiter: ven⁹: mercuri⁹ fortunat⁹. quocũq; modo suũ alcochoden respexerit: respicientis minimos annoꝝ adde alcochodẽ annis. Si planeta sit alcochodẽ qui inferior existẽs supiori planete alicui vim suã dederit superior erit alcochoden: vitaq; erit ſm hoc qđ ille alcochoden fuerit in angulo vel post angulũ vel in domo casus ⁊ ſm planetas ipm respicientes. ¶ Dicit ptholemeus vide almuteç qui sup quinque loca principalia fuerit: illũ pone alcochoden: ptholeme⁹ ⁊ oẽs antiqui in hoc concordant q̄ ea q̄ dixim⁹ de alcochoden ad veritatẽ ꝓpe accedunt. Ueritas aũt sic hꝫ: duc hylech vsq; ad locũ corruptionis vite: qui ſp est propinqu⁹ annis quos ostendit alcochoden: ante ⁊ retro secũdũ annos alcochoden cũ gradib⁹ distans qđ si feceris duct⁹ p directionem cum gradib⁹ equalib⁹: fac quoq; respectus cũ gradib⁹ equalibus Si feceris ductus cũ ascẽsionib⁹ terre vel cũ ascẽsionib⁹ circuli recti vel mixtis ſm qđ in astrolabio docuim⁹: fac respect⁹ planetarũ ſm partitionem domoꝝ: qui mod⁹ ducendi melior ⁊ valentior est. ¶ Nũc aũt loca corruptionũ vite exponem⁹. ¶ Grad⁹ oriens vitã corrũpit. si luna est hylech. Si grad⁹ oriens hylech luna vitã corrũpit: pncipiũ quoq; quarte dom⁹ vitã corrũpit. principiũ similit̃ septime dom⁹ si hylech fuerit in septima vel nona retro ducẽdus. Locus quoq; solis: ⁊ quadratũ ⁊ oppositum. Locus quoq; oppositus loco dñi octaue siue planeta sit fortune vel infortunij: caput quoq; ⁊ cauda draconis luna existente hylech: saturnus quoq; ⁊ mars ⁊ mercuri⁹ non fortunat⁹: scilicet loca hoꝝ ⁊ quadrata ⁊ opposita vitam rũpũt eorundem respectus ex tertio ⁊ sexto si aliquis horum domin⁹ fuerit sexte vel octaue vel duodecime similiter termini hoꝝ. Si planeta fortune respexerit terminos eoꝝ quocũq; modo vel sol vel luna ex trino vel sextili: morbo quidem graui affligetur non tamen vita priuabitur nascens. Locus quoq; aldebaran humerusq; canis: ⁊ cor scorpionis: cor leonis: caputq; diaboli: quod est in tauro.

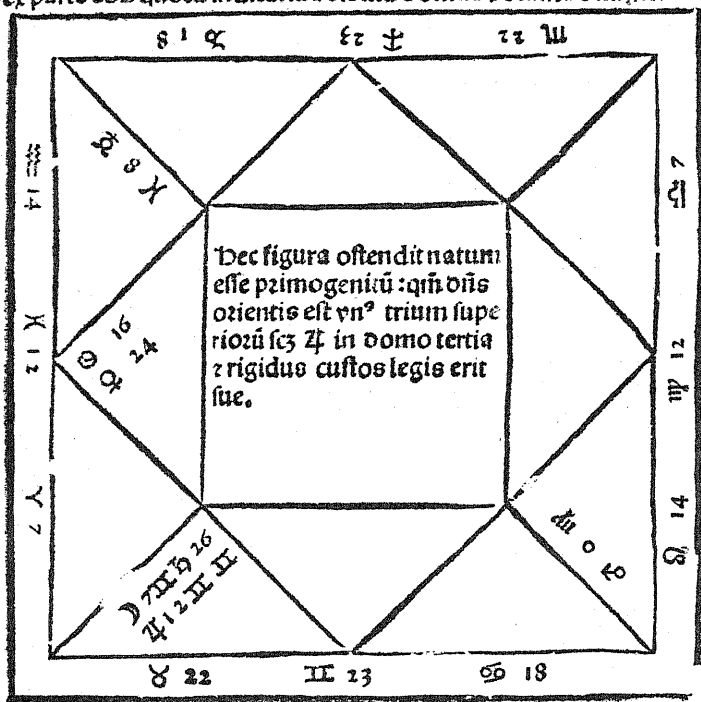

Om⁹ scd̃a ē dom⁹ pecunie. Hic dicem⁹ de ꝓprietate ⁊ felicitate in q̃ tp̃e suoꝝ ānoꝝ contingat. Primo iuppiē cōsiderādus. Si hic fuerit in aliq̃ anguloꝝ vel p⁹ angulū ⁊ oriētalis a sole ⁊ potestatē hñs sup orientē i natiuitate diuitiarū possessionē̄ significat. Si dñs secūde dom⁹ fuerit in prima domo fueritqꝫ fortunat⁹ sine labore diuitias possidebit: ⁊ p naturā illi⁹ planete poteris scire vnde diuiciꝭ future sint. Ut si sol fuerit illi per potestatem diuitie contingent Si mars per bella vel p latrocinia. Si saturn⁹ ex hereditate mortuorū Si iuppiter ex fide vel ex magistris fidei. Si venus ex parte mulierum Si mercuri⁹ ex sapientia vel ex mercatura. Si luna ex operib⁹ manuū vel per itinera: qđ si dñs ille nō fuerit fortunatus eūqꝫ planeta infortunij respexerit totā illam pecuniā amissurus est. Si dñs secūde vbicūqꝫ

fuerit vim suā dederit dño pme dñisq prime in aliq angulorū fuerit nec combust⁹ nec retrograd⁹ multā et sine labore pecuniā possidebit. ¶ Di cit alchind⁹ vide almutez sup domū secūdā et sup ptē fortune et sup locū iouis et sm statum illius iudicabis. Dico aūt respiciendū sp ad tres dños triplicitatis signi loci solis si natiuitas diurna fuerit Si vo nocturna fuerit ad tres dños triplicitatis signi in q ē luna. siue alteruf hoz fuerit hylech siue neuf. et secūdū stat⁹ illoz triū de trib⁹ ptib⁹ vite iudicabi pma enim pars vite dño pmo triplicitatis. secunda dño secūdo: tertia dño tertio dedicat ꝛ hoc sm naturam cuiusq eoz. ꝛ sm proportionem ad solē: ꝛ ad alios planetas: ꝛ sm vim dom⁹ ꝛ signi in q est: ꝛ sm pportionē domuū ei⁹ ad primā domū. ¶ Dicit albumaçar: sce den referente fortuna sine fallacia: ut dñi triplicitatis signi i quo est sol si natiuitas diurna vel triplicitatis signi i q est luna si natiuitas nocturna fuerit: sint in angulo vel post angulū in suis locis recepti nulli impedimēto p planetas infortunij subiecti: vel quod dñs orientis in angulo vel post angulū suo loco recept⁹ vel direct⁹: qd si adunat⁹ fuerit planete fortune vel eū respexerit tāto meli⁹. Si sol in angulo existens vim suā dño orientis dederit: fortuna magna ꝛ laudabilis erit: silr si dñs orientis vim suā soli existenti in angulo dederit vl si planeta fortune fuerit in oriēte: aut cū dño orientis ꝛ nō in domo casus: vel si pars fortune fuerit in oriente dñisq partis fortune eā respiciat: vel mercuri⁹ in oriente vim suā fortune planete in angulo existenti dederit: vel si dñs decime in oriente ex istat eūq nec cōbustū nec retrogradū planeta fortune respiciat: vl si iupiter in domo vndecima fuerit direct⁹ dñs orientis: vel loci solis in die vel loci lune in nocte: vel dñs grad⁹ adunatiōis vel oppositionis q natiuitatē pcessit: vel si ven⁹ in domo qnta sit in domo prima ptātē habe vel si fortune planeta dñs qrte in prima domo fuerit: vel si ven⁹ iouem respexerit in domo decima: vel vndecima: vel prima: vel quarta: vl qnta existētē vel si luna solē benigne respiciat neutro eoz in domo casus existente: vel si sol in die vel luna in nocte est in domo sui honoris nō infortunat⁹ in oriente ptātē hñs. Dico aūt si aliqs superiorū triū orientalis a sole vel aliqs inferioz occidentalis ab eodē fuerit vel ille superior vltra qndeci grad⁹ a sole vel infra nonaginta: ꝛ ille inferior vltra qndecim grad⁹ vsq in finē triū signoz ꝛ vigintiduoz graduū q est: portio eoz recta siue sit planeta fortune siue sit infortunij: si sit in angulo potētiā: bonorē: diuicias magnas sigt. si p⁹ angulū: mediocres. si i domo casus minores significat. Differentia tñ est hic inter planetā fortune ꝛ infortunij. per hūc eni sine labore p illū cū labore ꝛ timore supradicta cō

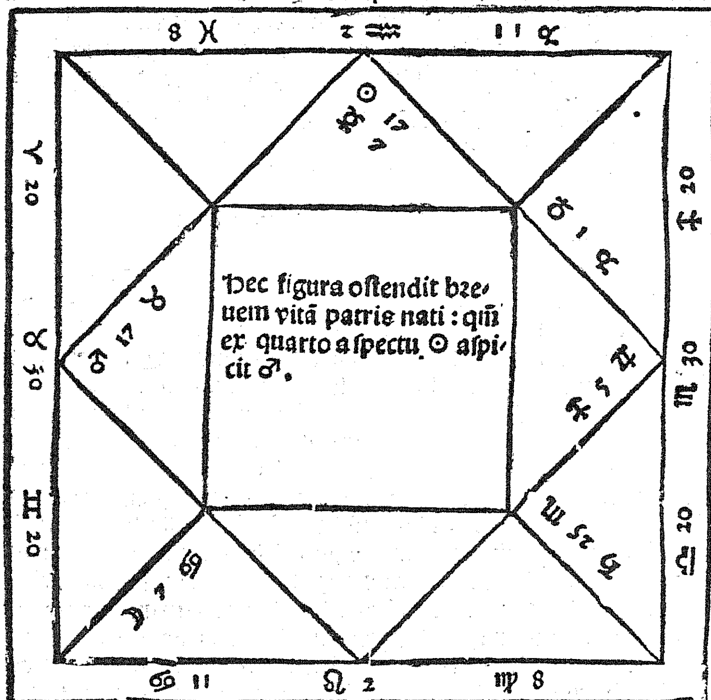
tingent. Et poteris scire ex q̃ parte supradicta cõtingent: si domum in qua planeta ille ptātē hȝ inspicias ⁊ maxime eā domū quā ille planeta respicit. Si eni dñs oriētis fuerit: sua ꝓpria ⁊ prudēcia p̄dicta cōparabit Si dñs 2ᵉ ꝑ pecuniā suā. Si tertie ꝑ fratres suos vel ꝑ sciētiaȝ fidei: ⁊ ad hūc modū i alijs domibꝰ dic. ¶ Dicit albumaçar qđ ps fortune iudicat sup primā medietatē vite: dñs v° partis supra reliquā ptē vite. ¶ Dicit hermes. Planete existētes in superiori hemispio siue sint boni siue sint mali: sup primā medietatē: q v° in inferiori: sup secūdā medietatē vite iudicant. ¶ Dicit messa halla planete oriētales a sole sup primā medietatē: occidētales sup secūdā iudicāt. ¶ Ueritas sic ē planeta q in primo angulo vel dñs p̄mi anguli fuerit: primā q̃rtā vite iudicnt: q v° in secūdo. i. in decima domo vl' dñs illiꝰ anguli: secundā q̃rtā. Qui v° in septima: vel dñs septime: tertiā. Qui aūt in q̃rta domo vl' dñs eiꝰ: postremā q̃rtā. Si v° planeta q est in aliq̃ anguloꝝ est orientalis a sole indicabit primā medietatē q̃rte sibi ascripte: si v° occidentalis: secūdā medietatē eiusdē q̃rte vite. ¶ Dicit ptholemeꝰ: luna iudicat q̃ttuor primos annos Mercuriꝰ decē seq̄ntes. Uenꝰ. 8. Sol decē ⁊ nouē. Mars. 15. Juppiter duodeci. Reliquū vite saturnꝰ ꝓm statꝰ cuiusq̧ in natiuitate iudicabit in tpe sibi p̄finito. ¶ Dicūt sapiētes ꝑsarū alio pacto tpa vite distribuentes si natiuitas diurna fuit: soli decē p̄mos ānos attribuūt. Ueneri octo sequētes. Mercurio tredeci. Lune nouē. Saturno vndeci. Joui duodecim. Marti. 7. Capitl draconis tres. Caude duos. Et hi oēs sūt septuagintaq̄nq̧ anni. Qđ si vita vlteriꝰ ptendit: sequētes annos: p̄dicto ordine iudicabūt ꝑ numeros annoꝝ p̄dictos. Si natiuitas noturna fuerit: Luna ꝑ p̄mos annos iudicabit: deinde saturnꝰ: deinde iuppit': deinde mars: deinde sol: deinde venꝰ: deide mercuriꝰ: q̄sq̧ ꝑ spaciū ānorū sibi ascriptoꝝ supra noīatoꝝ: iudicabit: deide caput: deinde cauda. Et hāc ꝑtitionē vocāt alfridar. Insup quālibet p̄dictaꝝ ꝑtitionū ꝑ septē diuiserunt: primā septimā dño illiꝰ partitiōis soli attribuētes: secūdā v° septimā ipi ⁊ planete ꝓximo ei ⁊ inferiori in circulo: tertiā septimā ipi ⁊ planete tertio ab eo ꝓm ordinē planetarū quō ⁊ in horis: ⁊ ꝓm vim vniuscuiusq̧ in natiuitate: ⁊ respectū alteriꝰ ad alteꝝ suo tpe. ¶ Jndi vitam in nouē ptes distribuerūt q̄s nouenas appellāt: domos quoq̧ ꝑ gradꝰ eq̄les: p̄mā nouenā iudicāt ꝓm planeta s' existētes int' principiū duodecime domꝰ ⁊ orientē: vel ꝓm respectꝰ in supradicto spacio habitos vl' ꝓm domos duodecim: ⁊ ꝓm hūc ordinē domꝰ prima secūdā nouenā iudicabit: scđa tertiā nouenā: Nona quartā: a principio none domꝰ vsq̧ ad finē eiꝰ dē iudicat Nouena q̄nta i decia iudicat. Sexta nonena i vndeci

ma. Septima. 9ª in 6ª domo. Octaua nouena in septima domo. Nona nouena in octaua domo. Fit aūt iudiciū hic ſm planetas in illis existē tes domib⁹ ꝛ scđm respectū ꝛ dños earū. Et hec dom⁹ secunda dicitur dom⁹ ꝓsiliētis ex insidijs. nam si bonus planeta in ea fuerit inopinato bono gaudebit: si vo mal⁹: malo inopinato affligeť. ℂ Messahalla dicē si planeta fortune nec cōbust⁹ nec retrograd⁹ fuerit in 2ª domo: ꝑpetue felix erit. Si vo infortunij fueritq3 in sua ꝑtāte sponte ꝓpria: sua dilapidabit. Si vo non in sua potestate: violentia amittet vel furto. ℂ Pars aūt pecunie sumitur a loco domini secunde domus: secūde dico: iuxta partitionē domuū factā secūdū latitudinē terre vsq3 ad principiū secunde dom⁹: ꝛ eam distantiam adde orienti: ꝛ vide in qua domorū finiaē cōputatio: quia terminus distantie est pars pecunie: que si fortune est ex parte eoꝝ quorū indicatiua est illa domus pecunia ꝯtinget.

Domus tertia: antiq̃ ꝓbauerunt q̃d mars de frib⁹ iudicat ꝛ cui⁹mõi stat⁹erit: fr̃es habebit: ꝛ ꝑm ꝓportionẽ ei⁹ ad orientẽ ꝛ dominũ orientis: fratres eius ad ip̃m se habebũt. ¶ Dicit dorotheus. Saturnũ planetaꝝ summũ de corpore nascẽtis iudicare. Jouẽ vero secundũ ab eo qui ꝛ secunde domui ordine assimulatur de pecunia. Martẽ vero de fratrib⁹: consanguineis: ꝛ fratribus vxorũ. Hic eni domui tertie: ordine similis est: Solem vero quartũ a saturno quarte domui similem de patrib⁹. Venerẽ q̃nte domui similem de leticia ꝛ eius adiunctis. Mercuriũ de seruis. Lunã de vxorib⁹. Saturnus item octaue domui similis de morte iudicat. Juppiter none filiis de fide. Mars decime similis de victoria ꝛ honore. Sol similis vndecime de laude ꝛ fama. Venus duodecime domui similis de labore ꝛ penitẽtia voluptat̃ precedentis. ¶ Dicit hermes: q̃d dñs hore natiuitatis fere equalem potentiam cũ domino orientis habet: Dñs vero hore sequentis de pecunia iudicat. Dñs tertie de fratrib⁹ ꝛ sic de dominis nouẽ sequẽtiũ hora rum operare vsq; ad completionẽ duodecim domuũ: ¶ Dicit ptholemeus: secũdũ statum saturni ꝛ solis in natiuitate de fratribus maiorib⁹ iudica: ꝑm statum iouis ꝛ martis de mediocrib⁹: scd̃m statu; mercurij de minimis: scd̃m statũ lune de sororibus maioribus: scd̃m statũ veneris de minoribus. ¶ Dicit andruçagar. Dominus prim⁹ triplicitat̃ domus tertie super fratres maiores iudicat: dominus triplicitatis secũd⁹ super mediocres: dñs tertius de minimis. ¶ Dicit çehel: si vis scire an nascens sit primogenitus matris sue. Vide an saturnus ẽ in aliquo angulorũ vel sol: sol in aliquo angulorũ in domo sua ꝛ regno vel domin⁹ orientis est aliquis trium superiorũ ꝛ in domo tertia: vel domin⁹ tertie sit aliquis trium inferiorũ ꝛ sit in oriente: si aliquod horũ testimoniorũ inueneris: iudica primogenitũ. Ego aũt dico licet hec testimonia sint concurrentia: tñ ea falsa inuenisse. ¶ Falsum quoq; inueni q̃d ptholemeus in libro quattuor capituloꝝ dicit. Si inueneris solem ꝛ lunam ꝛ orientẽ in aliquo bicorporũ vel in pluribus iudica gemellos natos fuisse. ¶ Falsum quoq; q̃d messahalla dicit. Si inueneris partẽ fratrũ in signo bicorporũ habebit fratres nascẽs nõ eiusdem matris ꝛ p̃ris cũ eo. ¶ Probaui etiã de parte fratrũ inspiciẽdũ esse locũ mart̃ ꝛ dñm tertie dom⁹ ꝛ dñm partis fratrũ q̃ sumit̃ de die ꝛ nocte ꝑ additionẽ distantie saturni ad iouẽ ꝛ ad orientẽ. per statũ horũ triũ scire poteris q̃liter fratres sui erga nascentẽ se habebunt. ¶ Hec ite; domus tertia de pericia legum iudicat: ꝛ ꝑm fortitudinẽ vel debilitatẽ mercurij si ipse respiciat

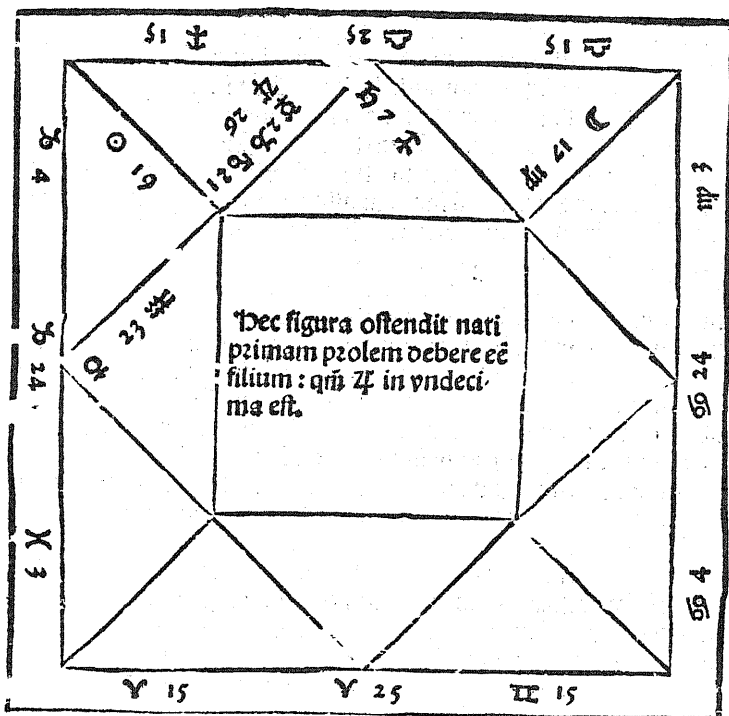
hanc domũ vel dñm dom⁹ respiciẽtẽ suam domũ: de pericla legũ iudicium fiet. ❡ Si iuppiter nocte domũ tertiã tenuerit: legis sue rigid⁹ custos erit: si vero in die: apparens ⁊ nõ existens erit. ❡ Pars abscondita que nocte ⁊ die sumit: addendo distantiã lune ad solem orienti ſm planetas respicientes eam: de archanis consciẽtie nascentis erga deum ⁊ erga homines iudicat: q si iuppiter fortis in natiuitate partẽ illaꝫ quocũq; modo respexerit: ⁊ deum diliget ⁊ a deo diligetur. Si dñs huius partis retrogradus fuerit simulq; dominus tertie vel none: vel si dominus tertie vel none ex quadrato vel opposito suam domũ respexerit in duodecima existens: fidei sue desertor erit. Itẽ hec dom⁹ ẽ de vijs breuibus ⁊ diurnis scd̃m planetas respicientes ⁊ se ⁊ dñm eius iudica.

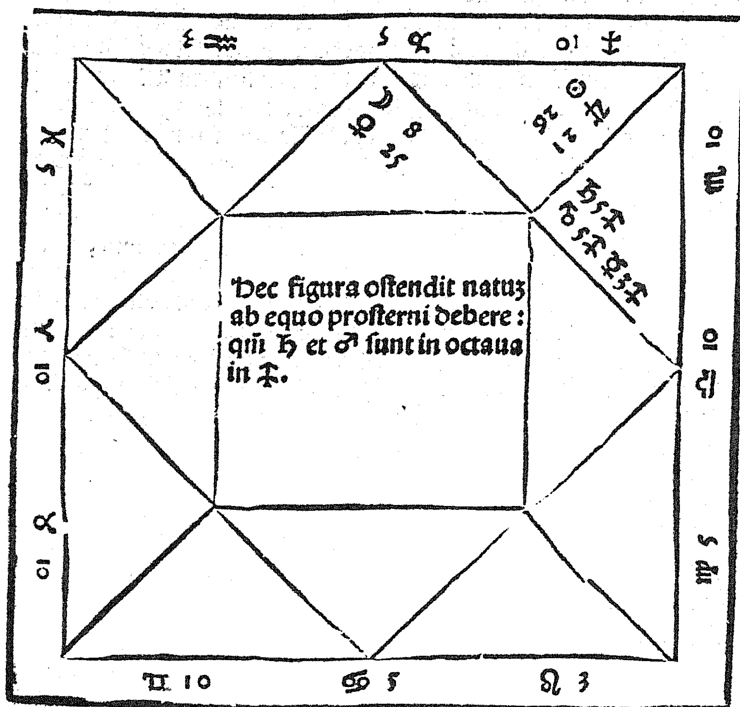
Omus quarta. Omnes antiqui in hoc ɔsentiẽtes domũ hanc patri: decimã aũt matri ascribũt: ptholeme⁹ autem econtrario sentit. ¶ Aniriçi. quartã in die domũ hãc patri: decimã matri: nocte ecõuerso ascribit. ¶ Herçeiomodoꝛ: si dom⁹ q̃rta mascula fuerit ẽ pr̃is. si femina q̃cũq̀ tẽpoꝛe matris ẽ. Hoc ãt falsũ: nã si q̃rta mascula: x⁹ q̃q̀ mascula erit: veritas ẽ cui ꝛ hermes ꝛ oẽs indi sapiẽtes consentiũt qđ antiq dixerunt. ¶ Poteris per natiuitatẽ filij ꝛ quãtitatẽ ꝛ qualitatẽ vite paterne relique post natiuitatẽ ꝑpendere hoc pacto. Inspice quattuoꝛ loca que de patre iudicãt. locũ. s. solis locum saturni: domũ quartã ꝛ partem patris que sumit̃ in die addendo oꝛienti distantiã solis ad saturnũ nocte a satutno ad solem: ꝙ si saturnus sub luce solis fuerit: die a sole ad iouẽ: nocte a ioue ad solem sumit̃. Si natiuitas diurna est pꝛimo locus solis inspiciendus si est in aliquo anguloꝝ ex quadrato vel opposito saturnũ vel martẽ respiciens: nec iouem vllo modo respiciẽs breuez vitam patris sig̃t: ꝛ scđm numerũ graduũ interiacentinm a sole vsq̀ ad alterũ pꝛedictoꝝ respectuũ: quãtitas vite erit: si autẽ sol in angulo fuerit nullũ infoꝛtunij planetã: iouem autẽ respiciat: vel venus cũ ipo fuerit: vita pꝛolixa erit. Cui⁹ si quantitatem scire volueris: vide si sol est in aliquo locoꝝ supra nominatoꝝ in quib⁹ põt esse hylech: ꝛ si planeta qui super illa loca quattuoꝛ est almuteç solem aliquo modo respexerit ab eo vite quantitatẽ depꝛehendes: nã si ille planeta q̃ almuteç est super quattuoꝛ pꝛedicta loca est in aliquo anguloꝝ ei⁹ annos mediocres patri tribue. Si non est in aliquo anguloꝝ minimos. ¶ Notandum etiã si sol fuerit hylech: patri ꝛ filio cuꝫ sol scđm ductus ꝑuenerit ad aliquẽ locoꝝ pꝛedictoꝝ coꝛruptionis vite: pr̃ ꝛ filius simul infirmabunt̃: quod si aliquod triũ reliquoꝝ testimonioꝝ patris eadem hoꝛa ꝛ nullũ testimonioꝝ filij illuc peruenerit filio euadente pater moꝛietur ꝛ ecõuerso. ¶ Qđ si vtriusq̀ aliqđ testimoniuꝫ eodem simul ꝑuenerit: simul moꝛient̃. Superius etiã dixim⁹ nõ nisi duob⁹ testimonijs habitis iudicandũ esse. Si sol hylech patris esse nõ poterit in natiuitate diurna: inspice saturnũ: quod si fuerit in aliquo anguloꝝ vel in vndecima vel in quinta: eum pone ꝛ quere ei alcochodẽ. Si est in loco in quo nõ potest esse hylech: vel in loco in quo est hylech nec habet alcochodẽ: sume domũ quartã: ꝛ vide si aliquis eoꝝ ibi ptãtem hñs vel q̃ maioꝛẽ si plures in ea ptãtes habuerint: respectũ ad eã habuerit: ꝛ ab eo sume quãtitatẽ vite. Si nõ fuerit: vide ptẽ patris ꝛ sume vbicũq̀ sit: ꝛ inspice si i illa potens eã respiciat: ꝛ ab illo sume quantitatẽ vite: qđ si pr̃i alcochodẽ nõ

inueneris: breuis eius vita. Si aūt inueneris die seu nocte solē ꝛ martē a linea equinoxiali equedistātes vel in extremitatibꝰ declinatiōis: fueritq̄ mars in signo figurā hominis habēte: pr̄is vita breuis gladio terminabit. Si sol vł dn̄s in q̄rte die fuerit in duodecima: paŕ filiū affectu suo priuabit. Si dn̄s orientis est cum sole in angulo cōbustus: pr̄ filiuz in vinculis tenebit. Si natiuitas nocturna fuerit primo per saturnū de vite quantitate inquire: qui si fuerit in aliquo locoꝝ in quibꝰ eum ponē dum esse hylech diximus: in die: si sol hylech esse non potuit: pone eum hylech: ꝛ quere ei alcochoden: ꝛ ꝑ alcochoden de vite quantitate inq̄re pr̄is. Si aliq̄d horuz defuerit ꝛ sol fuerit in oriēte vel q̄rta domo vel quinta: pone eum hylech: ꝛ quere ei alcochoden. Si nullū horū fuerit: operare ut supra in die de quarta vel parte patris operādū docuimus. ꝛ s̄m ea que contingunt planetis respicientibus solem ꝛ saturnū ꝛ quartam ꝛ partem patris de fortuna vel infortunio pr̄is post natiuitatē iudicabis. ¶ Hec domus de rerū finibus iudicat: cuiꝰ principiū in signo recto si fuerit: dn̄s quoq̄ eiꝰ in signo recto oēs res nascentis fine bono claudent. Si vero in signo obliquo: ecōtrario: si planetā fortune in hac domo existentē dn̄s secunde quocūq̄ modo respexerit nisi alteruter eorum cōbustus vel retrogradus fuerit nascēs pecuniā absconditā inueniet: quod si saturnus in hac domo: significatioq̄ fortune fuerit orientalis a sole ꝛ fortis: hereditate mortuorū ditabit ꝛ agricultura: Si aūt saturnus vel mars vel mercuriꝰ infortunatus in hac domo ꝛ in signo infortunij fuerit ꝛ magis siquis horum retrogradus fuerit in natiuitate principis: subditi nascētis in eū insurgent. Utrū aūt horū victoria cessura sit: poteris agnoscere ꝑ planetā in hac domo existentē ꝛ per almutez natiuitatis: si enī almutez fortior fuerit: nascēs victoriā habebit.

DOmus quinta. Si iuppiter ⁊ dn̄s quinte ⁊ almutez natiuitatis fuerint in signis humanā formā habentib⁹: nascens prole carebit: contrarium vo continget si in signis aquaticis: qđ si in alijs signis nec multos nec nullos habebit natos. Nec cures verba ptholemei in libro quattuoꝛ capitulorum de prole: nec verba hermetis in virga aurea qꝛ pbata sunt esse falsa. Si planeta q indicat de filijs cōbust⁹ fuerit: vel planete infortunij adunat⁹ vel in malo respectu aliquo eius est: filij nascentis patre superstite morientur. ¶ Dicit andruçagar: dominus prim⁹ triplicitatis domus quinte de filijs maioribus: secundus de mediocrib⁹: tertius de minoribus iudicat: quisqꝫ scđm fortitudinem suam. Sexum aūt prolis deprehendere poteris per hec quattuoꝛ. Per natu-

ram planete indicantis de filijs positionē eius respectu solis p̱ proprietatem quadrantis ſm orientē ⁊ naturam signi in quo est primū horuȝ quattuor fortissimū: sequentia ordine dicto degenerant. ¶ Messahala: vide partē filiorū que die ⁊ nocte sumit̃ addendo orienti differentiā martis ad iouem: que si terminatur in signo masculino: prim⁹ natoruȝ mas erit. ¶ Probatū est si iuppiter in quinta vel vndecima fuerit siue orientalis siue occidentalis a sole fuerit siue in masculino siue feminino sig̃ fuerit: prim⁹ natoꝝ mas erit. ¶ Notādū etiā q̄ dn̄s q̄nte ⁊ venus indicant de leticia: scd̄m statum eorum in natiuitate: ⁊ ſm respectū domini quinte ad orientem vel ad almuteȝ oriētis: erit affectus filialis erga patrem.

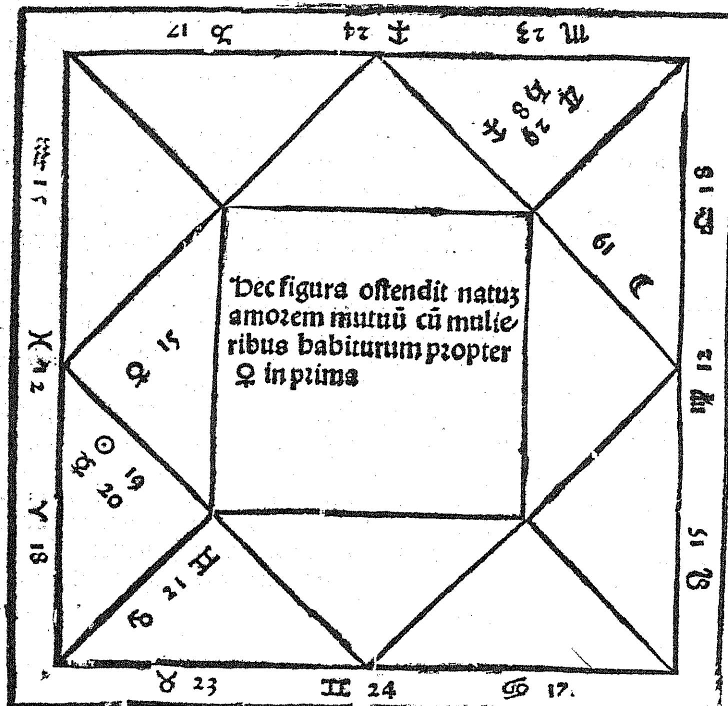

DOmus sexta. Primū dicendū de mēbris planetarū ⁊ prius de eis q̄ visū concernunt. Soli ⁊ lune oculi dedicanť Hermes: nascētis maris in die oculū dextrū sol iudicat: luna sinistrū: in nocte ecōuerso. Femine vō in die nascētis dextrum luna: sol sinistrum iudicat: nocte econuerso. ¶ Ptholemeꝰ tn̄ siue maris siue femine siue die siue nocte nascentis oculū dextrū sp ascribit soli: sinistrū lune. ¶ Secūdū hermetē: auris dextra nascētis die siue maris siue femine saturni est: sinistra iouis: nocte ecōuerso. Ptholemeꝰ sp dexterā saturno: sinistraʒ ioui ascribit. Hermes: nascētis in die marti dexterā: sinistrā veneri siue mas siue femīa fuerit attribuit: nocte ecōuerso. Ptholemeꝰ tn̄ sp dextrā marti: sinistrā veneri dat. ¶ Omnes mercurio linguā ascribūt ⁊ hec particio capitis: mēbrorū aūt intrinsecus latentiū hec partitio. ¶ Sol cor cum cerebro habet. Luna pulmonē ⁊ stomachū: saturnus splenē. Juppiter epar: Mars bilem: Uenꝰ renē dextrū: Mercuriꝰ sinistrū. Mars cū venere pudibunda vtriusqꝫ sexus. ¶ Jam dictū est in isagogis de partitione membroꝝ per signa: aries capiti p̄est. Taurus fronti ſm hermetē scđm antiquos collo: Gemini brachiis cum humeris: Cancer pectori: huic quoqꝫ stomachꝰ participat. Leo cordi stomacho etiam participat. Uirgo dyafragmati. Libra ilijs. Scorpiꝰ posteriora cū verēdis habet. Sagittarius femora quibꝰ equis insedimus. Capricornus genua. Aquarius tybias. Pisces pedes. ¶ Andruçagar ostēdit in suo libro cuiusmodi dolorē quilibet planetarū in suo signo ostēdat. Saturnus in ariete pectoris dolorē: iuppiter cordis: mars capitis: sol femorū: venus pedū: mercurius tibiarū: luna genuū. Hoc pacto docuit cuiusmodi dolorem quibet planetaꝝ in quolibet signo ostendat quod se in quodam libro inuenisse asserit: nec rationē huiꝰ rei subiungit. Nos vero rationē huiꝰ rei partitōis dicemus. Inspice quēuis planetā ⁊ scias quotta domuū post arietē prima sua sit: ⁊ si dominꝰ illius domꝰ est in illa attribue ei caput quod arieti assimulať: qđ si ipe in scđo a sua domo: da ei collū qđ tauro silē. Et hoc exposuimꝰ in exemplo qđ de ariete supra dedimꝰ qꝛ capricornꝰ est prima domꝰ saturni ad quē aries ita se habet ut cancer ad arietē: in quo saturnꝰ dolorē pectoris significat: ⁊ cancer pectus indicabit ⁊ qꝛ p̄ma domꝰ iouis est sagittariꝰ in q̄ aries distat: sicut leo ab ariete: ⁊ leo cordis indicatiuꝰ ē iō iuppiť i ariete cordis dolorē significat: ⁊ qꝛ prima domuū martis est aries iō mars i eo dolorē capitis ostēdit: ⁊ qꝛ aries nonꝰ ē a leone domo solis ut sagittariꝰ ab ariete doloreʒ femorū ostendit: ⁊ qꝛ aries est duodecimꝰ a tauro p̄ma domo veneris

at pisces ab ariete q pedū dolorē significant: ideo ea in ariete pedes in
dicat: ⁊ qꝛ prima domuū mercurij sūt gemini a qbꝰ aries vndecimꝰ: ut
aqriꝰ tibiaꝝ demōstratiuꝰ ab ariete: iō tibias mercuriꝰ iudicat. Et quia
aries ē decimꝰ a cācro domo lune ut capricornꝰ ab ariete qꝛ capricor-
nus genua iudicat: iō luna ī ariete genua iudicat. ¶ Et sciēdū ꝙ signa
infirmitatū sūt. Taurus: cācer: scorpiꝰ: capricornꝰ ⁊ pisces. ¶ Dicit mes
saballa: planete superiꝰ hemisperiū tenentes de parte dextra iudicāt: q
sub terra de infirmitate partis sinistre. ¶ Hermes dicit: caput orieti at-
tribuendū collū secūde domui: ⁊ sic deinceps ꝺm ꝓportionē q̄ ab arie-
te incipit. Iā diximꝰ sentētias auctoꝝ: nūc aūt dicendū qualiẜ operan-
dū ē. Si inueneris almuteç in aliq̄ signoꝝ a sole cōbustū vel cū plane-
ta infortunij: mēbrū illiꝰ signi passurū iudica: scdm partitionē quā in a-
riete diximꝰ. Similiẜ iudica si luna fuerit in aliq̄ angulorū vel in sexta
cū planeta infortunij nec aliqs planera fortune eā respexerit. s. mēbrū
passurū cuius domꝰ illa significatiua: magis aūt si luna cū planeta īfor
tunij aliqđ signū infirmitatꝭ tenuerit. Si luna cū saturno sine respectu
planete fortune aliqđ signoꝝ aquee nāe tenuerit fueritq̄ ipa ⁊ saturnꝰ
fere eiusdē latitudinis: lepre fedationē sigt: si in signo terree nāe: me-
lancolicā cōplexionē ⁊ plerūq̄ cū morbo caduco. ¶ Dicit ptholemeus
Si sagittariꝰ ⁊ gemini cū suo infortunio saturnū ⁊ martem habuerint:
maniā ⁊ visionē sigt demonioꝝ: si luna cū marte aliqđ aq̄ticoꝝ tenue-
rit: infortuniū ꝑ aquā calidā. Si aliqđ igneoꝝ ꝑ ignē futurū sigt: si ali-
qđ aereoꝝ ꝑ sanguinē. ¶ Dicit ptholemeꝰ. Si saturnꝰ ē in q̄rta: vel eā
ex opposito respiciat ipaq̄ t̄rea fuerit: piete nascēs obruet̄: si aq̄tica: aq̄
submerget̄. Si saturnꝰ vel mars fuerint in sagittario: ab eq̄ prosternet̄.
Si dn̄s septime est in nona vel in tertia ⁊ planeta infortunij eū respexe
rit: a loco edito cadet. ¶ Si sol sup terrā fuerit in aliq̄ angulorū aduna
tus saturno vel ei oppositꝰ vel ex quadrato nullo planeta fortune eum
respiciēte: cecitate laborabit. Si mercuriꝰ dn̄s sexte est p̄dicto mō se ad
saturnū sic habens: perpetuā cecitatē sigt: testimoniū aūt hoc firmiꝰ erit
si luna solē vel saturnū respiciat sic se habentes. Similiter iudica: si lu-
na fuerit sup terrā nocte ⁊ ad saturnū se habuerit p̄dicto de sole mō: ma
gis aūt si ipa ē dn̄a sexte: silr̄ iudica si mars ad solē vel ad lunā mō pre
dicto de saturno: se habuerit: sꝫ malū ī oculo patiet̄ ex ictu. Ex ictu hoīs
si mars hūane forme signū tenuerit: si igneoꝝ aliqđ ex ictu bestiaruꝫ si
aliqđ t̄reoꝝ: fuste vl̄ ferro: si aliqđ aq̄ticoꝝ: ex cerebri reumate. ¶ Et sci
endū si mercuriꝰ ē cū satn̄o vl̄ ī aliq̄ eiꝰ respcū malo: nec mars nec aliqs
pl̄a fortūe eū r̄spiciat: liguā ipeditā ⁊ ligatā: magisq̄ si sup t̄rā fuit sigt si

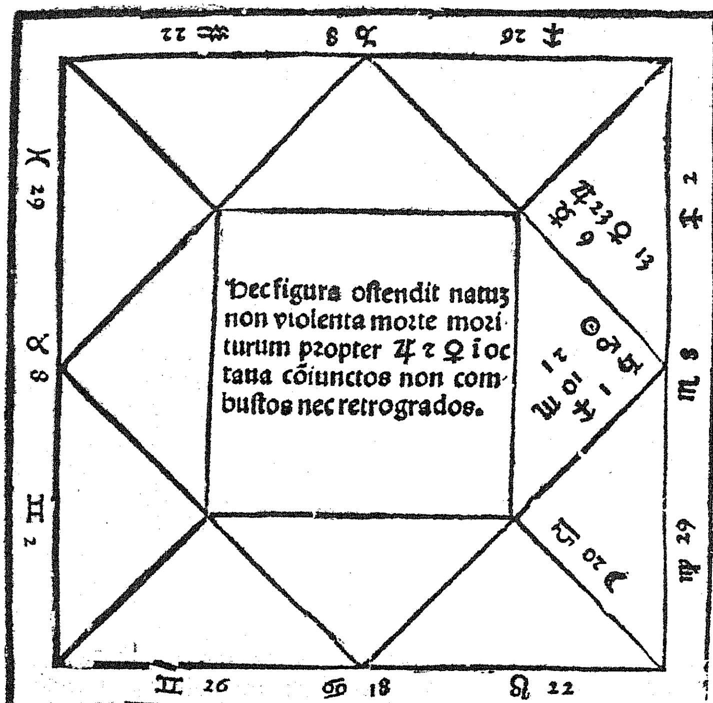
ipse predicto mō se dn̄s pisces tenuerit vel dominus orientis vl' almu
teç natiuitatis fuerit: mut⁹ erit: si ipse est in piscib⁹ cū sole ꝛ dn̄s orientis
idem: marsq; respiciat eū nec saturnus: torrente locutionis laborabit.
Si luna sub terra fuerit ꝛ cum planeta infortunij in aliq̄ domorū satur
ni: pectoris laborē cū tussi significat. Si saturn⁹ dn̄s sexte est ꝛ super ter
ram ꝛ mars euȝ male respiciat nec aliquis planeta fortune: malū in au
re dextra significat: quod si eodem mō sub terra se habuerit splenis īfir
mitatē significat. Si iuppiter dn̄s sexte fuerit ꝛ super terrā ꝛ eum plane
ta infortunij male respiciat: significat infirmitatē auris sinistre. Si sub
terra eodē modo se habēs: infirmitatē epatis. Si mars dn̄s sexte super
terrā est ꝛ infortunat⁹: infirmitatē dextre naris significat. Si venus si-
militer se habuerit: infirmitatē sinistre auris. Si mars sub terra p̄dicto
mō se habuerit: ictericia laborabit. Si venus sic sub terra se habuerit: ī
renibus patiet̄. Si venus cum marte in scorpione fuerit: mentula ei cur
tabitur. Uidendū est si pars infirmitati[s] que die sumit̄ a saturno ad mar
tem nocte ecōuerso addēda orienti: si subiecta fuerit respectui mali pla
nete nec respectui alicuius planete fortune: patiet̄ membrū significatū
a signo quo ip̄a pars infirmitatis inuenit̄. ¶ Semꝑ vidēdū est si almu-
teç dn̄o sexte cōiunct⁹ fuerit vel male eum respiciat sine oī ꝓpugnatiōe
planete fortune ꝛ dn̄s sexte a sole orientalis fuerit: morbus per locū illi
us planete significatus perpetuus erit. Si vero occidentalis a sole pre-
dicto modo se habuerit: plurib⁹ infirmitatibus laborabit quarū nulla
perpetua erit. ¶ Ptholeme⁹ ait cui⁹ oriens taur⁹ vel scorpi⁹ fuerit: ip̄e-
met suū morbū cibis nō cōferentibus: cogitationeq; pusillanimi suam
infirmitatē augebit. Hoc autē dictū est quia dominus orientis est dn̄s
sexte: ꝛ s̄m hanc rationē iudicauit ptholeme⁹ ꝓportionē signoruȝ. Cui⁹
oriēs aries vel libra fuerit: ip̄e sibi cā mortis erit: q̄a dn̄s orientis ꝛ octa
ue idem est. Cui⁹ vero aquari⁹ ip̄e sibi inimicos pabit: qꝛ dn̄s oriētis ꝛ
duodecīe idē ē. Cui⁹ oriēs capricorn⁹ auar⁹ erit: qꝛ dn̄s oriētis ꝛ secūde
idem est. Si oriens sit virgo vel pisces: sua industria regū familiaritatē
ꝛ honorem sibi comparabit quia domin⁹ orientis ꝛ decime idem est.
Si oriens sit sagittari⁹ vel gemini: ex repositione negociatione compa
ratorū ditabit̄ qꝛ domin⁹ orientis ꝛ quarte idē ē. ¶ Dicit andruçagar:
dominus prime triplicitatis sexte de infirmitate iudicat: domin⁹ secun
de triplicitatis sexte de seruis: dominus tertie triplicitatis eiusdeȝ sexte
de pecudibus. Si status domini prime triplicitatis laudabilis ē: parū
morbis laborabit. Si vero illaudabilis: nascēs morbis multis affflige
tur: ꝛ secūdum hoc quod dominus triplicitatis secund⁹ domus sexte: ꝛ

mercuri⁹ ad orientē ꝛ ad almuteȥ se habuerit: ſm hoc indica an seruos habiturus sit: ꝛ si habiturus est an bonū an malū p eos consecuturus: ꝛ ſm ꝙ dñs tertie triplicitatis ꝛ luna se habuerit ad orientē ꝛ ad almuteȥ scđm hoc indica an habitur⁹ sit pecudes an non: ꝛ si habiturus: an vtiles an non sibi future sint.

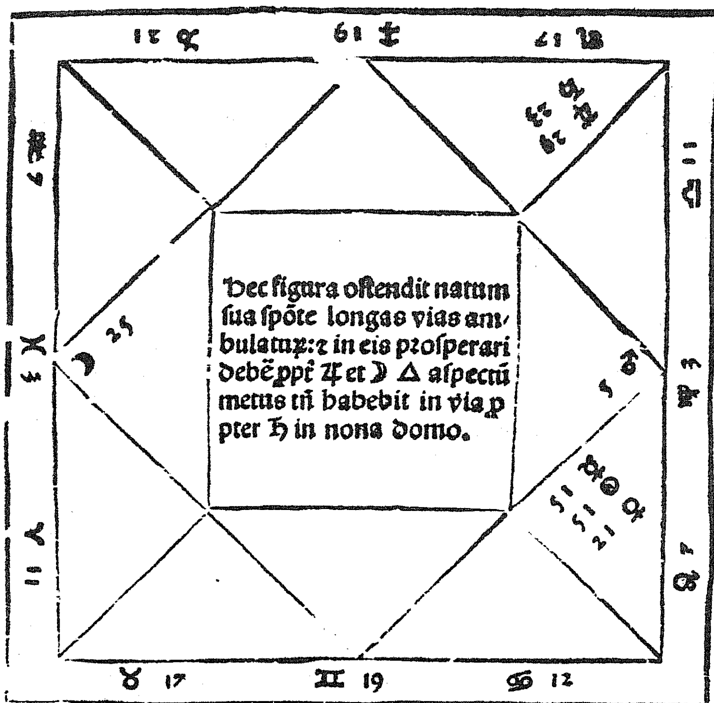
Domus septima. Ptholemeus. Venus indicat de feminis: scđm hoc ꝙ ipsa se habuerit in natiuitate de illis iudica. Si ipsa fuerit in septima vel in duodecima discordias cuȝ ipsis nascens habebit vel pro illis. Si vo in oriente vel in vndecima: amorē mutuū cum ipsis ꝛ vtilitatē pro ipsis non modicam. Si venus in leone fuerit: amor vsqȝ in lāguorē intēdet. Dico aūt si oriens est aliq̄ domū veneris vl̓ do-

mus honoris eiusdem: res ampl⁹ intendet ꝛ q̄cūq₃ de venere dicta sūt constāt: si illa nec retrograda nec cōbusta nec infortunata fuerit. Qđ si ipa combusta fuerit ꝛ i aliquo angulorꝫ nec iuppiter eam bene ꝛ fortiē respexerit: multa occulta ꝛ cōtra naturā cōmittet: ꝛ magis hec erūt si venus aliqđ signorū incōtinentie tenuerit. Sūt aūt hec: pisces: aries: taurus: capricornus: qđ si venus virginē tenuerit que est dom⁹ casus eius ardentius ignominosis ꝛ in naturalib⁹ instabit. Si venus in aliqua domorū saturni vel cū ipo vl' sub aliquo respectu ei⁹ fuerit: sordes nascētis augebunt. Si ven⁹ cum marte vel in aliqua domorū eius fuerit vl' sub respectu eiusdem: multū fornicabit. Si mercuri⁹ in septima ꝛ in signo masculino nec retrograd⁹ nec cōbust⁹ fuerit qui ipet⁹ animi āministrat oia indifferent' committet. Et sicut ꝑ statum veneris de feminis iudicamus: sic ꝑ statū dn̄i in se ꝛ respectū ei⁹ ad orientē ꝛ ad almuteç de eisdē iudicabimus. ¶ Hermes si in natiuitate viri ven⁹ cōbusta sit: vxor viro prius morietur: si vero in natiuitate femine mars sit cōbust⁹: marit⁹ vxorem precedet. ¶ Ptholeme⁹: in iudicijs de re femine lunā veneri adiungendam: nam si ambe cōbuste fuerint: vxore nascens carebit: ꝛ hoc magis se sic habebit si ipse in domibus casus fuerint: vel venus retrograda. ¶ Messahalla in natiuitate viri siue diurna siue nocturna: vide partem vxoris a saturno ad venerē que sumit' orienti addēda: in natiuitate vero femine a venere ad saturnū orienti quoq₃ addēda: ꝛ sm̄ domū in qua noticia illa terminat' ꝛ sm̄ respect⁹ ad ipam iudicabis: ꝛ sicut de natiuitate viri ꝑ venerē ꝛ lunā iudicat': sic de natiuitate femine ꝑ solē ꝛ martē iudicabis: soliq₃ ꝛ marti dominus septime in hac re comparticipabit. ¶ Ptholeme⁹: si in natiuitate lux lune augescit: anteq₃ ꝑueniat ad mediū spaciū vite naturalis: nat⁹ ducet vxorem: si vero lux decrescit: in vita subsequenti ducet. ¶ Messehalla luna crescente in natiuitate: iuuencule decrescente vetule ducent'. Superiores a sole quātomagis fuerint tanto in etate prouectiores: quāto inferiores etanto nato iuniores ducēdas significat'. Si venus ꝛ luna ꝛ dn̄s septime oēs in signis bicorporibus fuerint multas vxores ducet: si duo tm̄ de his tribus sic se habuerint: pauciores: ꝛ sic deinceps: si in signo firmo: vnā. Et eodē modo iudicandū in natiuitate femine per solē ꝛ martē ꝛ dominū septime. ¶ Dicit andruçagar dn̄s prim⁹ triplicitatis domus septime de vxore iudicat: secund⁹ vero triplicitatis dominus de aduersarijs: terti⁹ vero triplicitatis dominus de comparticipantib⁹ quālibet rem: ꝛ scd̄m vim ꝛ fortitudinē cuiusuis horū: ꝛ respectū ad orientē ꝛ ad dominū orientis: iudicabis de cōmodo vel in cōmodo ex supradictis ꝑuenturo.

Domus octaua. Juppiter z venꝰ in domo octaua nec cōbusti nec retrogradi: nō violenta morte moriturū significant. Si saturnꝰ i octaua z oriēs ignee nature fuerit: per aquā moritur̄ sigt: marte tenēte octauā humane figure signū: vel secundā tauri faciē vel primā leonis: ferro periturū significat. ¶ Ptholemeꝰ. Si mars fuerit in geminis z sol in piscibꝰ per quadratū ab eo distans in natiuitate diurna: vel luna i nocturna: suspendio peribit: si luna fuerit in octaua cum saturno vel marte vel mercurio non fortunato vel in respectu quadrato alicuius horum: male morietur. ¶ Messehalla si venus a sole distiterit. quadragintaseptem gradibus siue orientalis siue occidentalis. Mercurius vigintiseptem: z alter horum potestatem in octaua habuerit: male morietur. Si mars ioui oppositus fuerit z alter horum dominus

octaue fuerit: manu iudicis pibit. Si dñs oriẽtis ē cõbustus in septima τ in ea sol nullā ptātē babuerit insurgẽtiũ in eũ manu peribit. Si sol vo potestatē in ipsa habuerit: manu regis peribit. Si dñs octaue est in duodecima cum planeta infortunij vel i ei⁹ respectu: captiu⁹ pibit: si idem domin⁹ octaue in quarta fuerit τ infortunat⁹: in carcere pibit: si dñs septime ē in nona infortunat⁹ in signo terreo: precipitio peribit. Si luna in scorpione fuerit τ in anliquo angulorũ: τ saturnus eā in circulo ecentrico ab alto loco descendens respexerit: fluxu ventris pibit: si vero eaz in eodē scorpione existentē ascendēs τ ppinquus loco alto suo respexerit saturn⁹: constipatione peribit. ❡ Dicit çebel i multis natiuitatib⁹ se pbasse: si luna in virgine fuerit τ soli opposita peribit in aqua. Et si luna combusta fuerit in aliqua domoꝝ saturni τ in aliquo angulorũ vicio pulmonis τ tussi pibit. Et si mars est dñs octaue τ ipse est in septima in signo aereo vel aquatico: sanguis fluxu per inferiorē regionē pibit. Si dominus octaue orientē vel dominũ orientis male respexerit: timore τ angustia affligendũ significat. Si eosdem bene respexerit: timore solo sine angustia affliget. Si domin⁹ octaue octauā respexerit: in sua pria vel ppe eam morietur. Si domin⁹ octaue est in nona vel in tertia inter alienos obibit. ❡ Probatũ item est qḋ plurimi nascentes in adunatione solis τ lune in oppositione perierũt nascẽtes vo in oppositione mortui sunt in adunatione. ❡ Andruçagar. Dñs primus triplicitatis huius dom⁹ iudicat de morte quē si iueneris sub sole: occulta morte pibit: de qua iuxta signũ in quo est τ secundũ planetas ipm respicientes iudica. Dñs vero secundus triplicitatis: de hereditate mortuoꝝ: τ si dñs secunde domus est planeta fortune τ eum respexerit: hereditati mortuoꝝ psidebit. Dominus vo terti⁹ triplicitatis pm statum suũ de statu cogitationum nascentis mentisq angustijs iudicat τ penitentia.

Domus nona. Si dñs orientis in nona fuerit sponte sua vias longas ibit qđ si planeta fortune in eadẽ nona cũ ipso fuerit vel ipam respiciat: in vijs suis bene ei continget: si autẽ aliter: ecõuerso. Saturn⁹ in nona ostendit metus futuros in itinere: magis aũt in mari: ꝛ adhuc amplius si in signo aq̃tico. Mars siĺr in nona timorẽ indicat: sed magis in terra futurũ: ꝛ adhuc ampli⁹ si in signo terreo. Si dñs orientis est in nona: ostendit nascentez vias longas affectare: similiť dñs orientis in septima ostendit qm̃ in sua patria parũ morabiť: ꝛ scđm ei⁹ statum inter alienos ei cõtinget: ꝛ ƀm respectũ planetarũ ad ipm. ¶ Uidenda est quoq3 pars itineris in terra agendi que sumiť iuxta equationem domorũ a domino none vsq3 ad principiũ none addenda orienti. Similiter pars itineris agendi per aquaz inspicienda: que sumitur a

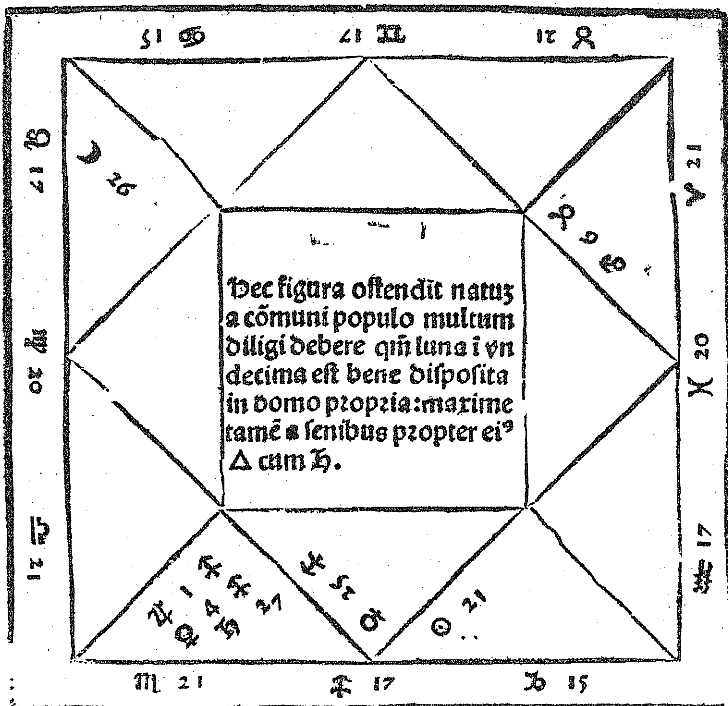
saturno usque ad decimuquintu gradu canceri orienti addenda: et scdm qd inueneris has duas partes et planetas ipas respiciẽtes iudica. ¶ Nunc aut quoddã cõmuniter ad oẽm partẽ pertinẽs dicã: Scdm qualitatẽ et statum planetarũ partem respiciẽtiũ: sic et res erit cui9 illa pars est: et sm statum planete maiorem vim habentis in loco partis et ipam partẽ respicientis erit finis eius rei cuius illa pars: quod si nullus potestatẽ habens in illo loco partis ipam respiciat: infirmũ quidẽ et fragile erit qd pars indicat: et aduentitiũ velut accidens nature. ¶ Notãdũ quoqz hãc domũ nonã de fidei religione et sciẽtia iudicare: in qua si saturn9 respiciatur a dño orientis: scientiã de constantib9 et firmis ut de philosophicis et rebus alchimie queret. Juppitẽ quoqz in eadem a dño orientis respectus de legibus iudicat et magis si orientalis a sole fuerit. Mars de phisica. Sol de astronomia. Uenus de musica. Mercuri9 de dialetica et abaco. Luna de historijs. ¶ Inspicienda quoqz pars scientie que nocte et die sumit a saturno ad iouẽ addenda loco mercurij et scdm planetas eam respiciẽtes: de scientia et fama iudica. ¶ Sciendum etiam qd adunatio iouis et saturni fuit in aquario ante exitũ iudeorũ de egypto: eorundẽ adunatio fuit in leone ante xpi natiuitatẽ: eorundẽ vo adunatio fuit in scorpione ante natiuitatẽ machometi. Saturn9 in nona i natiuitate iudei suam fidem constant seruaturã ostendit: in xpiani vo natiuitate: suam fidem neglecturã iudicat: sarraceni quoqz nascentis idez fidem infirmat. Sol vo in nona: fidem xpiani nascentis consolidat: iudei et sarraceni: fidẽ nascẽtis negligendã ostendit: mars in nona sarraceni fidem seruandã docet: xpiani vero et iudei nascentis fidem in irritum ducit. ¶ Andruçagar dñs primus triplicitatis none iudicat de vijs longis. Dñs vero secund9 triplicitatis de scientia. terti9 vero de somnijs: et scdm statũ horũ de his reb9 iudicandũ. Et si dom9 nona in signo firmo inchoet: vel saturnus in ea: nisi ipa inchoet ab ariete: somnia vera videbunt. si vo in signo mobili: somnia sine effectu erunt. ¶ Si saturnus dñs none fuerit: plurimis sõniorũ suorum mortuos et plãctus et demones: sepulchra quoqz et vias suas p deserta fieri videbit. Si iuppiter dominus none fuerit plurimis sõniorũ suorũ personas honorabiles orationes facere ecclesias: et huiusmodi videbit. Si mars: bella: eqtes: equos ignes: canes. Si sol: reges: principes: ptãtes. Si ven9 feminas et reliquã materiã odarũ. Si mercuri9 doctos libros scolas et huiusmodi. Si luna aquas mare puteos iter agere volare per aera videbit.

Hec figura ostendit natū maiores honores & diuitias habiturum q̄ predecessores sui habuerunt propt̄ stellam fixam in gradu oriente & in gradu solis.

Domus decima. Si natiuitas diurna est & ven⁹ est in vndecima vel decima vel septima vł in oriente: pone eā hylech nisi ipā combusta fuerit: deinde vide quis planeta ipsam respiciat: & ptātem in illo loco habuerit: & fac illi habere alcochoden: quod si alcochodē est in aliquo angulorū ei attribue annos mediocres: si vero alibi minimos. Et infortunij planete ex malo minuūt respectu. Planete vō fortune ex q̄cūq3 respectu augmētāt q̄ alcochoden dona ostendit & ē ducēd⁹ loc⁹ veneris ad locū alicui⁹ interēptoꝝ q̄ prim⁹ ē loco ānoꝝ alcochode p hoc sciem⁹ q̄ntitatē vite mr̄is. Si ven⁹ fuerit cōbusta vide locū lune quā si inueneris in oriēte vel in septima: signo siue masculino siue feminino vel in tertia siue masculino siue feminino: vel in 10ª. vel in. 11ª vel

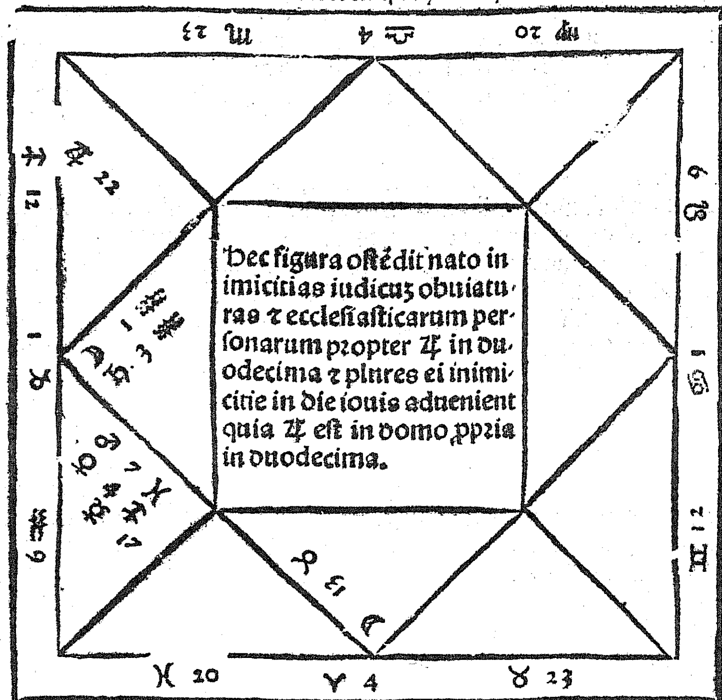
in quarta vel in quinta: signo aũt feminino: pone eã hylech: ꝛ q̃re ei al-
cochodẽ operans ut supra. Si natiuitas nocturna fuerit: vide si luna fu-
erit in aliquo locoꝝ in quib⁹ in primo eã diximꝰ esse querendã: pone eã
hylech: si vo in nullo illoꝝ locoꝝ eam inueneris. Uide si venerẽ inue-
neris in aliquo locoꝝ in quib⁹ ipsam querendã supradiximꝰ vel in quar
ta vel in quinta: pone eã hylech. Si neq̃ i die neq̃ nocte hylec h vtrãli-
bet harũ inueneris: pone decimã hylech ꝛ quere ei alcochoden: si non
inueneris illi: sume partẽ matris q̃ die sumit̃ a venere ad lunam: nocte
ecõuerso addenda orienti: eã pone hylech ꝛ q̃re ei alcochoden qđ si nõ
inueneris duc decimã domũ cũ ascensionib⁹ circuli recti ad proximuȝ
locum corruptionis annoꝝ vite. Hermes: planeta malus in cãcro ostẽ-
dit matris infirmitatẽ ꝑpetuã ꝛ vitam breuẽ. Si vo malus in leone p̃ri
eadem cõtigent. Uide quis fuerit almuteç sup quattuor loca principa-
lia matris: que sũt locus veneris: ꝛ locus lune: ꝛ decima: ꝛ pars matris
ꝛ scđm statũ illius almuteç: ꝛ respectus ad illũ iudica de fortuna vel in-
fortunio matris. Si venus vel luna in duodecima fuerit: mater filium
suo affectu priuabit. ¶ Si vis scire an habiturꝰ sit natꝰ honorẽ vel ptãtẽ
vel fame magne futurus sit primo adunatio iouis ꝛ saturni inspicien-
da in qua triplicitate fuit: q̃ sic scies. Scias adunationẽ iouis ꝛ saturni
in ariete: post. 960. annos reiterari: ꝛ in fine singuloꝝ viginti annoruȝ
in aliquo igneoꝝ adunat̃: ꝛ fit adunatio eoꝝ in igneis in nono a prece-
denti adunatione ꝛ ita in signis igneis duodecies adunãt̃ in. 200. fere
ꝛ. 40. annis: deinde fit adunatio eorũdem in signis terreis ſm ordineȝ
predictũ de signis igneis: totiẽs ꝛ tãto annorũ numero. Deinde fit adu-
natio eorum in signis aereis: p̃dicto mõ. Tandẽ in aquaticis oĩno p̃-
dicto modo. ¶ In tpe aũt hoc. 1154. ab incarnatiõe dñi est adunatio
eorũ in triplicitate terrea: eoꝝ. n. prima adunatio in signo terreo fuit in
virgine: pꝰ adunationẽ aũt ĩ igneis mutatio est facta ĩ terreis: nũc autẽ
122. anni sunt ex quo inceperunt adunationes in hac triplicitate fieri:
restãt aũt adhuc. 113. p q̃s cõtinuabũt̃ adunatiões ĩ eadẽ. Oĩs aũt na-
tiuitas que fit in hoc tpe dum adunatiões in terreis fuerint magni ho-
noris ꝛ magne fame erunt. Magis aũt cuiꝰ oriens fuerit gradus ĩ quo
prima adunatio fuit cuius oriens fuerit gradus in quo fuit adunatio
proxima ante natiuitatem. Est autem distantia adunationum vigin-
ti annorum. ¶ Hermes. Omnis nascens cũ aliquã fixarũ primi hono-
ris in oriente vel in principio decime vel in gradu solis in natiuitate
diurna: vel in g̃du lune ĩ natiuitate noc̃na habuerit. Honorẽ ꝛ diuiti-
as maiores q̃ antecessores sui possidebit scđm temperantiã illius fixe

hoc quidē veꝝ est: si fixa partis latitudinis fuerit. Si aūt magne: paruū vis eius in natiuitate apparebit. ¶ Adde partē honoris que sumit in natiuitate diurna a loco solis vsq̧ ad finē decimi noni grad⁹ arietꝭ. In natiuitate v° nocturna a loco lune vsq̧ ad finē tertij grad⁹ tauri: adde inquā orienti: si planeta bon⁹ ē ibi vel eā bn̄ respexerit f̄m statū ei⁹ honorē adipiscet: ecōuerso si malus planeta. Si in natiuitate aliquē planetam in domo sui honoris iueneris: vide naturā illi⁹ planete ꝛ in q̄ta domo sit ab oriente: ꝑ hoc scitur⁹ qb⁹ ex reb⁹ honor illi cōtinget. ¶ Notandū q̧ planete ꝓfessionis opeꝝ indicatiui tres sūt: mars: ven⁹: ꝛ mercuri⁹: mars tollerātiā laboris ꝛ agilitatē: venus delectationē: mercuri⁹ scientiā amministrat. Si isti in natiuitate se respexerint opeꝝ manualium facilitatē quātā vult habebit: scd̄m vim tn̄ cuiusq̧ hoꝝ in natiuitate iudicādū ē. Si saturn⁹ in decima domo fuerit ꝛ i signo aquatico ꝛ vi in oriente habuerit nauta nascit: si oriētalis est a sole: si v° occidentalis cerdo. Si v° in decima domo fuerit ꝛ in signo terreo ꝛ ptātē in oriēte habuerit ꝛ orientalis a sole architector erit: si occidentalis: latomus puteoꝝ vel fossor. si vero saturn⁹ ꝛ mercuri⁹ in decima domo simul fuerint vel mercuri⁹ saturnū ibi existentē respiciat: alteruterq̧ hoꝝ in oriēte ptātē habuerit siue saturnus orientalis siue occidentalis fuerit: agrimensor erit. Juppit de ordinatis ꝛ iudicib⁹ iudicat. mars in suo honore domove sua ꝛ orientalis a sole: bellatores ꝛ milites producit: in domo vero casus vel in humiliatione flebotomatorē: in signo igneo ferri fabrū: vel ligni fabrū: si mercuri⁹ retrograd⁹ eū respexerit sutorē pannorum vel pelliū. Mars cōbustus furnariū ꝓducit. Sol v° dominū iudicat: venus caupones: lusores scacoꝝ: histriōes: mimos ꝛc̄. huiusmodi. mercuri⁹: magistros: scribas. Luna v° mercatores: iterq̧ agētes. ¶ Andruçagar: dn̄s prim⁹ triplicitatis dom⁹ decime de matre indicat. Dn̄s secund⁹ de honore: terti⁹ de ꝓfessione: scd̄m vim autē cuiusq̧ horuȝ in natiuitate iudiciū moderandū. ¶ Ptholeme⁹ ꝑ planetā orientalē scies professionem nascentis. ꝛ iudica f̄m q̧ docuimus si saturnus in decima esset iudicandū.

Omus vndecima. In hac iuppiter: nec retrograd⁹: nec cõbustus: nec in domo casus: vel humiliatiõis: fortunã ꝛ fauorẽ cõmunẽ in oib⁹ rebus suis ostendit: magis autem si ptãtẽ in oriente habuerit: vel in loco solis in natiuitate diurna: vel i loco lune in natiuitate nocturna. In hac venus amorẽ muliebrẽ multiplicat: sed ab amoris principio finis degenerat: qꝛ hec est dom⁹ opposita domui leticie veneris. Mercuri⁹ in hac figuram hoĩs optinens amicitiã prudentiũ ꝛ paruulorũ promittit: si nõ hominis figuram optinet: mercimoniorũ fortunam promittit. Sol amicitiã regum ꝛ potestatũ. regũq; clauigerũ ostendit: finem eius rei scdm statum solis diiudica. Saturnus ꝛ mars cõtrouersias ꝛ molestias ex parte amicoꝝ minanť ꝛ pannoꝝ amissionẽ. Naꝫ plurimi sapientum pannos huic domui ascribunt: alij vo quinte: luna

nec cõbusta nec adunata nec a planetis infortunij male respecta: ami-
ciciã ꝛ fauorẽ coiuꝫ promittit. Uide partẽ amicorũ que sumit̃ die a mer
curio in locũ lune: nocte econuerso addenda orienti: ꝛ scd̃m domũ in q̃
est ꝛ ƀm planetas hãc partem respicientes iudica. ¶ Andruçagar: pri-
mus dñs triplicitatis hui⁹ vndecime de amicis iudicat: secũd⁹ de mer-
catura: terti⁹ de vestimentis: scd̃m quoꝝ dñoꝝ statũ de his reb⁹ iudica

Duodecima domus. Hec inimicitiarũ ꝛ captiuitatum et
carceris ꝛ equitaturarũ ꝛ hominum presidẽtiũ brutis:
nã planete ħ existẽtis docet ex q̃ pre pdicta timeam⁹. Sa
turn⁹ eni senũ ꝛ seruoꝝ ꝛ hoiuꝫ inutiliũ ostẽdit. Juppit̃ ho
norabiliũ fideiq3 mgr̃oꝝ iudicũ q̃q3 inimicitias ostẽdit
Mars militũ violẽtorũ ꝛ vniuersoꝝ latronũ. Sol regũ

⁊ patris. Uenus feminei sexus matrisq̄. Mercuri⁹ magistroꝝ sapiētiū eloquētiū: luna vniuersorū. ¶ Et ſm domū quā indicat planeta hic existens: ex parte illi⁹ domus inimicitie ꝓuenture sūt. Nā si planeta ꝑmaȝ iudicauerit ipse nascens inimicitias sibi cōpabit: si secundaȝ pecunia: si tertiā fratres: si quartā parentes: si qntā filij: si sextā serui: si septimā vxores ⁊ socij in aliq̄ negocio: si octauā hereditas mortuoꝝ: si nonā extranei: si decimā ꝑnceps terre: si vndecimā amici. Si dn̄s duodecime hic fuerit: plurime inimicitie in die illius planete nascenti obuiabunt. Uide partē inimicitiaꝝ que die sumit̄ a saturno ad martē: nocte ecōuerso hanc adde orīēti: Si planete infortunij hāc respiciāt: infortuniū inimicis cōtinget: si planete fortune: ꝓsperabūt̄ ei⁹ iimici. Si dn̄s orientis in hac fuerit ⁊ in signo humane figure neq̄ eū planeta fortune respexerit: captiuabit̄ nascēs. Si dn̄s none vel tertie quocūq̄ mō eū respexerit siue fortune siue infortunij fuīt planeta a captiuitate liberabit̄. Si dn̄s oriētis in hac cōbustus fuerit: in captiuitate morieт̄. Et semper iudica scd̄m domū in qua passus est cōbustionem dominus orientis: nā si in oriente combustus fuerit breuē vitam ostendit: in secunda paupertatē: in tertia infortuniū a cōsanguineis: in quarta ⁊ octaua ꝙ carcere ꝑibit: in qn̄ si in signo aquatico ebrietate: in sexta lāguore longo afflict⁹ ꝑibit: in septima vxor mortis causa scd̄m naturā signi erit: ut si terreū per precipiciū: si igneū per ignē ⁊ sic deinceps: si in nona: mala in itinere pacietur: si in decima in captiuitate principis erit: si in vndecima per amicos malum continget: si planeta infortunij fuerit in hac in sagittario vel leone ab equo vel alio aīali vector precipitabit̄. In hac saturn⁹ vel mars vel mercurius nō fortunat⁹: malū venturū per bestias significat: ꝑ marē si masculinū: ꝑ feminā si femininū signum est. Saturn⁹ de asinis iudicat. Mars de mulis: scilicet filijs asini ⁊ eque. Sol de equis. Mercurius de brudonib⁹ scilicet filijs eq̄ ⁊ asine. Luna de bob⁹ scd̄m statū suū: nam si male luna fuerit disposita: ex ꝑte boū vel eqtatu boū vel ꝑcussione malū continget. Uenus de camelis. Juppiter de dromedarijs. ¶ Andruçagar: dn̄s prime triplicitatis duodecime de inimicis. Secūdus de angustijs: Terti⁹ de pecorib⁹ ⁊ pecudibus iudicat singuli ſm propriū.

¶ Explicit feliciter liber abraham iudei: Utilissimus in ea parte astrologie q̄ de natiuitatib⁹ tractat: cū figuris exemplaribus singulis domibus antepositis.

¶ Magistralis compositio astrolabij hanrici bate ad petitionē fratris Uuilhelmi de morbeka ordinis p̄dicatorū dñi pape penitentiarij ⁊ capellani ⁊c. Prologus

Niuersorū entium radix ⁊ origo deus qui nobiliora entia ⁊ digniora eterna felicitatis vita perpetue beatificet: Frater vuilhelme quia vr̃o beneplacito tanq̄ vere amicicie internexu firmo pernexus ſm meū posse paruulū satisfacere sū paratus: qđ vobis promiserā cū apud vos essem lugduni ecce me ꝓmptū adimplere: cōpositionē videlicet ⁊ vsū mei astrolabij queadmodū p me ingeniatus fueram: ⁊ manu cōpleui ꝓpria: p qđ ea q̄ p astrolabiū cōe haberi pñt: etiā sūt parata. Et amplius in quos grad⁹ planete radios ꝓijciūt cū p̄cisione: necnō ⁊ directionū opus: ⁊ signoꝝ ascensiones inter celi quartas. Loca quoq̄ planetaꝝ cū sup terram nobis apparuerint: adhuc aūt ⁊ latitudines eorūdē modico iuuamēto instrumenti cuiusdā cōis quo in multis indigemus interueniēte: ſm estimationē aut veram aut veritati valde ꝓpinquā si libuerit possunt inueniri. ¶ Breuit̄ aūt ⁊ succincte trāsibo de his q̄ de cōpositione ⁊ vsu astrolabij in publico ꝓmlgata sūt: sꝫ ea q̄ p me excogitauerā nec scripta inuenerā vsq̄q̄ vobis seriose scribere tētabo. ¶ Scribā igit̄ vobis p̄mo qualit̄ in cōpositione manū dirigebā. Deinde modū vsus p me excogitati subiungere curabo.

Ccepi ergo cū dei adiutorio pulchri eris ⁊ mūdi laminā vnā: eq̄lis sup̄ficiei ⁊ polite circularē: pret eminētiā quandā armille deputatā: fortē quoq̄ ⁊ spissā ut propter figurationes in ea figurandas torqueri nō posset aliquorsuꝫ nec incuruari. Cuius diameter quasi duoꝝ pedum extiterat ut cōpetenti⁹ in ea fieret qđ intendebā. Et figuraui in ei⁹ margine circulos sup idem centrū in medio lamine locatū. Et ptraxi duos diametros orthogonaliter se sectātes in centro: quaꝝ vna ab armilla siue a loco armille deputato descendebat: altera ex transuerso ibat: ⁊ distinxi illos circulos per grad⁹ ⁊ numeros suos. Ita q̄ interior oiuꝫ illoꝝ circuloꝝ per gradus erat diuisus: ⁊ numer⁹ graduū auct⁹ per

quinarios exteri⁹ inter alios circulos erat locat⁹. Deinde a pũcto sectionis diametri transuersalis ꝛ circuli interioꝛ versus inferioꝛẽ partẽ tabule numeraui. 38. gradus ꝛ 42. minuta: ꝛ ibi feci signũ. Postea extendebam filũ ab intersectione alteri⁹ diametri ꝛ interioꝛis circuli sub armilla vsq; in signũ illud: signauiq; sectionẽ fili illi⁹ ꝛ diametri trãsuersalis ꝛ p hanc sectionẽ circũduxi circulũ super centrũ pꝛimo positũ: ꝛ hũc circulum p equinoctiali figuraui. Accepi autẽ numerũ illũ. 38. graduũ ꝛ 42. minutoꝛũ: quia tãtũ eleuat̃ aries in meridie sup oꝛiçontem vbi natus fui ego. Talit̃ eni equinoctiali circulo posito poterã oꝛiçontem integrum infra mei instrumenti limbum collocare. Equinoctiali igit̃ circulo p modũ quẽ dixi ptracto: figuraui hincinde sibi coequidistantes circulos cancri ꝛ capꝛicoꝛni scd̃m declinationẽ sibi debitã. Deinde descripsi oꝛiçontem ad latitudinẽ. 51. graduũ ꝛ. 12. minutoꝝ q̃ est machlinie ꝛ hic tot⁹ infra limbũ ut dixi cecidit. Postea eqdistantes oꝛiçonti almicantarath circulos descripserã ad binos gradus distantes. Oꝛiçontem aũt in lamina ꝓpter maioꝛẽ notitiam bene pꝛofundaui: similit̃ ꝛ qͦlibꝫ quintũ almicantarath. Figuraui etiã circulos altitudinũ qui açimuth appellant̃: oꝛiçontẽ ꝛ sibi equidistantes oꝛthogonalit̃ secantes: quoꝝ pꝛimũ illum. s. q per verum oꝛiens qd̃ est arietis ꝛ per çenith capitis ꝛ per verum occidens currit: pꝛofundũ feci in tabula ut ad ip̃m pmptioꝛ sit aduersio. Et alios circulos açimuth qui sũt ab hoc pͣmo versus meridiem siue versus armillã secare feci oꝛiçontem: ꝛ sibi potentia equidistantes almicantarath: ad trinos grad⁹: ab eodẽ vero pꝛofundato circulo interius versus centrũ tabule qd̃ pꝛo polo septentrionali ponit̃ ꝓpt̃ artitudinẽ spacij: nõ nisi ad sex. Quoꝝ oĩuꝫ ars factiua per diuersos tractat⁹ satis diuulgata ẽ. Pꝛoinde exaraui arcus hoꝛaꝝ duodeci videlꝫ supꝛa oꝛiçontẽ ut eis vteremur dũ placeret: ꝛ duodeci sub oꝛiçonte sicut docet ars componendi: nisi qd̃ in vno diuersitas erat modica q̃ tñ modum pꝛotrahendi arcus hoꝛarũ ꝛ veritatẽ diuisionis ꝓpter hoꝛas inueniendas nec ĩpedit nec transmutat. Pꝛotraxerã eñi infra circulũ cancri versus centrũ tabule vnũ eqdistantẽ ad sex grad⁹. Et aliũ extra circulũ capꝛicoꝛni silit̃er equidistantẽ ad sex. Et sup hos duos ꝛ mediũ eqnoctialem: cõstitui hoꝛas illas put cõueniens erat. Hoc aũt ꝓpter aliqua feci de quibus postea mentio fiet.

SEd q2 iudicioꝝ auctoꝛes aliq equatiões aspectuũ: ꝛ directionũ sup hoꝛas tꝑales ꝛ eaꝝ ꝑtes sicut ꝛ domoꝝ equatões put ĩ eoꝝ appet opib⁹ expꝛesse fundauerũt. Jdcirco ut hic mod⁹ in instrumento vltro se nobis offerret hanc diuisionẽ ingeniat⁹

sui quālibet eni portionē triū circulorū iam noiatorꝫ inť arcus horarū interceptā sub oriçonte in qnqꝫ partes equales sū partit⁹. Et p quelibet tria puncta triū harum partiū in his tribus circulis sibi correspondentium arcus circuloꝫ modo quo in horis fiebāt protraxi. Deinde ponēdo pedem circini imobilē supra centrū qꝫ pro polo poniť extendi periferiā: ꝛ protraxi arcus circuloꝫ multoꝫ a sūmo arcuū horaꝫ vsqꝫ deorsū ex trāsuerso secādo eos quasi ad distantiā graduū binoꝫ: ꝛ hoc in hūc modū. Duo qdē prima spacia duaꝫ horarū p arcus circuloꝫ trāsuersales secta erant sicut dixi: necnō ꝛ eadē dispositiōe ꝛ mensura duo tertia ꝛ duo qnta: sed duo secūda duab⁹ horis deputata: ꝛ duo qrta: ꝛ duo sexta spacia vnā habebāt inter se mensurā ꝛ dispositionē: a pdictis tā in mensura quasi vni⁹ grad⁹ cōstrictionis ꝛ dilatatiōis circini differenteꝫ Ita qꝫ qlibet arcus trāsuersalis duas horas copulans in arcū hore cōmunē sic terminabat qꝫ in medio duoꝫ arcuū trāsuersaliū coalternorū ex parte alia finē habebat in hūc modū. Et hi trāsuersales arc⁹ ad maiorem pmptitudinē operationis aspectuū ꝛ directionū prout in vsu apparebit multū sūt expedientes. Et hec est dispositio figurationis mee tabule in vna suarum facierū.

Propter quandā opinionē de domib⁹ ꝛ aspectib⁹ q̄ fortassis a rationib⁹ suis nō est penit⁹ exclusa quāuis ab auctorib⁹ nō exprimať. Figuraui faciem tabule secūdā per modū quē dicā. Descripsi quidē in hac facie limbū primo equalē ꝛ ptraxi duas diametros orthogonaliť se secantes sup centrū: ꝛ distinxi limbū p gradus ꝛ numeros sicut primū: deinde descripsi infra hūc limbū equinoctialē circulū primo penitus equalē: ꝛ postea figuraui oriçōtē ad latitudinē machlinie mō quo dixi: ꝛ p çenith capitis huius oriçōtis ꝛ per verū oriens ꝛ occidēs descripsi circulū altitudinis quē ppter sui magnitudinē qꝛ infra tabulam ereā cōtineri nō poterat totus: residuuꝫ vsqꝫ in ligneā tabulam eree cōiūctā trāsire feci. Et hūc circulū altitudinis p binos grad⁹ modo sibi cōueniēti diuidēdo p modū q̄ qlibet circul⁹ magn⁹ in planisperio sicut postea docebo de çodiaco diuidend⁹ est artificiose: p quelibꝫ duo pūcta diuisionū isti⁹ circuli altitudinis sibi opposita ꝛ p ambas sectōes oriçōtis ꝛ diametri q̄ descēdit ab armilla q̄ ē loco circuli meridiei: circulos magnos circūduxi. Et hoc mō in facie mee tabule figuratōes cōpleui. ¶ Deinde accepi aliam laminā bene planataꝫ ꝛ decenter fortem satis ad resistendum incuruationi ꝛ precidi eam circulariter ut infra

limbum alterius tabule contineri posset precise preter eminentiaz vnā quā pro denticulo siue almuri deputaui. Postea pedem circini super centrum medium locaui et cum pede eius mobili circulū eqnoctialem eqlē illi qui in alia tabula circinaui quē per grad⁹ diuisi. Deinde çodiacū sȝ debitā ei⁹ declinationē sicut ars docet figuraui: quē talit̄ paraui ut iux ipm q̄ p ecliptica linea ponit̄ essent alij circuli cōcentrici cū ipo ut gradus cū suis numeris possent signari. Descripsi etiā vnum circulū ad sex gradus eclipticę linee versus centrū tabule positā eqdistantez: et alium extra eclipticā ad totidē: sm artē qua equidistantes oriçonti qui almicantarath dicunt̄ suo mō describunt̄. Interiori autē horū equidistātiū aliū circulū cū ipo concentricū adiunxi versus eclipticā: ut graduū diuisiones ibi possent denotari. Exteriori v̄o eqdistanti: plures adiūxi et largiores pro diuisionib⁹ graduū et ut numer⁹ eoꝝ necnō et signorū nomina congrue possent ibi collocari. Deinde polo çodiaci scdm q̄ requirit̄ in tabula signato: circulū magnū p hunc polū et per ambas sectiōes cōmunes equinoctialis circuli et çodiaci circūduxi, ꝓpter quē perficiendū adiūctiōe alteri⁹ tabule indigebā et per centrū hui⁹ magni circuli lineā rectā equidistantē diametro q̄ p sectiones iam dictas transit in continuum et directū protraxi: et huic protractioni necessarie sunt lignee tabule adiūcte ꝓpt̄ longitudinē hui⁹ linee magnā. P⁹ea diametrū tabule que descendit ab almuri orthogonaliter secādo aliā q̄ p sectiōes dictas vadit: in cōtinuū et directū protraxi: quousq3 hūc magnū circulū p duo eqlia secaret. Deinde vnā harum medietatū vel vtrāq3: quia idez est hui⁹ magni circuli in nonaginta partes equales diuisi. Et extendi filū a polo çodiaci vsq3 in quālibet harū diuisionū et feci signa in illa eqdistante longa que etiā hunc magnū circuluz per equalia secāt: in locis. s. per que transit filū dicto modo extensū. Hoc ē extendendo semp filū a polo çodiaci: ita q̄ predictas diuisiones tangeret necnō et illam longā equidistantē: et tūc ponebā pedē circini imobilē super quodlibet hoꝝ signorum in hac equidistante sic notatoꝝ et extendebam pedem mobilē vsq3 in polū çodiaci: et tali dispositiōe habita p oīa signa notata cuz pede circini mobili totū çodiacū gradatim diuisi necnō et sibi coequidistantes hincinde ad gradus senos. Et hic est modus generalis diuidendi q̄slibet magnos circulos et sibi equidistantes per gradus vel per alias portiones diuisione inquā que fit per circulos: sic enī alter per alterū diuidi potest, quorum vnus per polos alterius vadit. Demonstrationē autem huius ponere non est hic locus. Est et alia diuisio çodiaci et omnium circulorum magnorum in planispirio que fit per lineas rectas: et

hac similit' vsus fui: ponebā enī rectā regulā vel filū sup polū çodiaci ꝛ sup quālibet diuisionū eqnoctialis circuli per singulos gradus diuisi: ꝛ vbi regula vel filium çodiacū tangebat ibi notā feci: ꝛ p hunc modū totam eclipticā lineā partit' fui in grad': eodē modo alij circuli magni p lineas rectas diuidi pñt in suas partes ponendo. s. filū sup polū circuli diuidendi ꝛ extendēdo ipm p partes eqnoctialis circuli quātas habere volum' vsq3 in circulū diuidendū: ꝛ vbi circulū diuidendū pcusserit signabim' ipm: ꝛ sic diuisio cōplebit' vsq3 in finē. Sed ne aliqd qđ circa diuisionē circuloꝝ cadit trāsgrediamur: addā adhuc aliqd modicū circa diuisionē çodiaci: q̄rendi sūt inquā ei' poli ambo sic: numerabimus enī in eqnoxiali circulo ab altera duaꝝ sectionū çodiaci ꝛ eqnoctialis versus partes çodiaci meridionalis sm quātitatē declinatiōis çodiaci vbicq3 nostra numeratio terminabit' signū faciem': postea extendemus filū a sectiōe opposita prime vsq3 ad signū factū ꝛ vbi filū diametrū tabule secuerit: pūctū ponem': q2 ibi ē polus vnus: deinde ab eadē sectōe equinoctialis ꝛ çodiaci a q̄ iā extensū erat filū cōputabim' eandem declinationē quā pri': sed in pte opposita: ꝛ p locū vbi cōputatio terminabit' extendem' filū a sectione a qua primo extensū erat: quousq3 diametrū tabule incontinuū ꝛ directū ptractā secet: ꝛ in loco hui' sectiōis pūctum ponem': q2 ibi ē polus secūd'. Deinde partē diametri int' ambos polos illos interceptā in duo eq̄lia diuidentes pedē circini ponem' in medio: ꝛ extēdem' periferiam vsq3 ad ambos polos ambasq3 sectiōes çodiaci ꝛ eqnoctialis: ꝛ circūgirabim' circinū: ꝛ circulū i hūc modū pficiem': ꝛ necesse qdē est q hic circul' p illa quattuor pūcta transeat si figurationes precedentes competent' sint protracte: ꝛ protrahat' linea lōga per centrū hui' magni circuli eqdistans diametro que p sectiones çodiaci ꝛ equinoctialis communes transit: post hoc vna quarta huius circuli q p vtrūq3 polū çodiaci currit diuidenda est in. 90. partes eq̄les: ꝛ ponēdū est filū sup poluꝫ çodiaci circuli q quartā oppositā terminat: ꝛ extendendo ipm in singulas diuisiones quarte diuise in grad': ꝛ vbicūq3 filum illud diametrū hui' circuli secuerit ponende sunt note: ꝛ per has notas ꝛ p vtrūq3 polum çodiaci duci debet circin' p quē çodiacus est diuidendus: sed ut centra oīuꝫ horū circuloꝝ magnorū per quos çodiacus habet diuidi inueniantur: parciēda est medietas illi' magni circuli q primo diuidebat' i. 90. partes: medietas ei' inquā que ab vno polorum çodiaci vadit vsq3 in aliū ꝛ ad instar eius debent fieri signa in illa equidistante longa: ꝛ illa signa per modū quē supra narrauimus facta sunt centra oīum illorū magnorū circulorum: ꝛ simili modo diuidē

põt quilibet circulus in planisperio preter equinoctialem τ sibi equidistantes τ p hanc artē similit̃ diuisionē çodiaci i mea tabula examinaui

Ostea vero stellas fixas p circulos magnos transeũtes p polos çodiaci τ per grad⁹ çodiaci qui stellis debebant in longitudine: τ per equidistantes ecliptice mõ quo figurantur eqdistantes: scdm latitudines stellarũ: in tabula ista locaui: elegi inquã stellas notabiliores τ quibus in iudicijs idiget magis: τ de vnaq̃q; quadraginta octo imaginũ que poni poterãt ad min⁹ vnã stellã vel aliquãdo plures posui: deinde ex ista tabula oẽs partes superfluas extraxi τ voluellũ pfeci intime pscrutatũ: in quo qdē stella q̃libet que in terra mea põt apparere locari poterat cõpetent̃. çodiacus aũt in hoc voluello erat quasi duplicatus: ita q̧ vn⁹ erat lat⁹ circul⁹ in cui⁹ vni⁹ marginis termino linea ecliptica cũ suis diuisionib⁹ τ numeris erat descripta: τ in alteri⁹ marginis eiusdē lati circuli termino: alius erat circul⁹ cũ suis diuisionibus: ab ecliptica distans ad sex gradus: tãte eni latitudinis erat ille latus circulus qui vn⁹ erat çodiacus: q̧ sex gradus precise ab ecliptica interius continebat: ali⁹ aũt çodiac⁹ p sex gradus silr ab ecliptica exterius distabat τ h̃ çodiac⁹ tante amplitudinis erat q̃d diuisiones graduũ τ numerus eoꝝ p quinarios auct⁹ necnõ τ noĩa signoꝝ cõgrue poterant collocari sicut ante narraui: τ spaciũ inter hos duos çadiacos contentũ euacuaui: p̃ter quasdã pticulas que ambos çodiacos extra situs suos trãsmutari nõ sinebant: τ silr preter quasdã paruas cuspides stellis qbusdã deputatis: τ hic erat modus per quē meũ instrumẽtũ operatus fui: postremo vero voluellũ τ tabulã cũ clauo conuenienti aptaui: τ sic totum astrolabiũ meũ compleui: de dorso aũt astrolabij non curaui q₂ quadrans vnus magnus plus valet ip̃o τ veracior est vsus eius.

T postq̃ de cõpositione astrolabij nostri expediti sum⁹ conueniens mihi videt̃ aliq̃ subiungere de vsu eius τ iuuamẽto: omissis igit̃ multiphariis multimodisq; sup eo capitulis per diuersos tractat⁹ dispersis: illud tantillũ q̃d mihi superaugendũ occurrebat modo quo possũ meliori exprimã τ docebo: preintelligendũ est aũt vnuz cuius discussio nullaten⁹ est negligẽda: τ ẽ q̃d circa horaꝝ acceptões cõtingit nos aliq̃n decipi nõ recolentes de diuersitate dierũ τ horaruz ad quas equant̃ cursus planetaꝝ τ horaꝝ q̃ p instrumẽta accipiũt̃: ad quas qdẽ ascendẽs τ reliq̃ dom⁹ necnõ τ aspect⁹ planetaꝝ eq̃ri precipiũt̃: est eni int̃ eas diuersitas aliq̃n maior aliq̃n minor τ aliq̃n nulla: sicut testat̃ pto

lemeᵒ ⁊ geb ⁊ alij magistri pbationū oēs: albategni tñ nos docet expres sius qualit cauti esse debemᵒ in iuuādo nos cū hac diuersitate: ut appa ret tricentesimoq̃rto capitulo libri sui dicā aūt ⁊ hic sub breuilogo quō pcedere debeamᵒ. Siquidē hora sit cognita q̄ p instrumentuz aliqđ sit deprehēsa: ad q̄ inuenire voluerimᵒ vera loca planetarū: si aūt ē hora temporalis vel in eq̄lis: tunc reducēda est ad eq̄lē sicut alibi dicet: hora inquā talit cognita: nos accipiemᵒ eq̄tionē dierū in tabulis ascēsionuz circuli directi q̄ ponit in directo gradus in quo est sol in illa hora ⁊ hoc cum additione motᵒ octaue spere: ⁊ illaz equationē dierū reductā in tē pus horaꝝ sicut scit: a tempore hore cognite subtrahemᵒ: ⁊ cuz residuo loca plāetaꝝ inuestigabimᵒ: ⁊ he hore sic examinate vocate sūt hore eq̄tionis: hore aūt q̄ per instrumenta accipiūt ꝑut tñ effecte sūt eq̄les: nominate sūt hore regionis ⁊ ad has horas equat ascendēs ⁊ reliq̄ domᵒ Si aūt locᵒ planete notus sit sicuti locus cōiūctionis aliquoꝝ planetarū vel oppositiōis eoꝝ: aut introitus planete cuiuslibet in quēlibet gradum signi cuiuslibet ⁊ horam qua hoc erat vel fuerat velimᵒ inuenire: tūc horis paduentū stelle ad locū ꝑdeuntibus: addere debemus equationē dierū scđm modū antedictū: quēadmoduz prius cum hora nota eēt ⁊ locū stelle inuenire vellemᵒ: eq̄tionē dierū ab horis illis subtraximᵒ: ⁊ sic examinādē sūt hore ut sciamᵒ q̄ sunt hore eq̄tiōis ⁊ q̄ regionis: cām aūt huiᵒ diuersitatis int has horas duplices satis declarāt ptholemeᵒ: geber: albategni: abrahā ⁊ ceteri magistri cōsiderationū: ꝑpter qđ superfluū mihi videbat ipam hic posuisse.

¶ Qualit loca planetaꝝ p astrolabiū nostrū īueniantur scđm estimationē ꝓpinquā veritati: tā in longitudine q̄ in latitudine.

Si vō locū planete cuiuslibet per hoc astrolabiū libuerit inuestigare: cum nobis apparuerit: eiᵒ eleuationē supra oriçontem cū quadrante vel aliquo equalente instrumēto alio accipiemᵒ: deprehendemᵒ etiā cū hoc indirecto cuius partis oriçontis sit eiᵒ eleuatio: ⁊ hoc a q̄busdam appellat: çenith stelle: hoc aūt non solum valet ad istud ꝓpositū imo etiā ad multa alia: maxie cū stella p quā volumᵒ negociari est ꝓpe circulū meridiei: q2 tūc eadem eleuatio diu durat: vnde si sola eleuatione essemᵒ contēti: contingeret nos aliq̄n in acceptiōibᵒ horaꝝ ⁊ g̃dᵒ ascēdētis: ⁊ domoꝝ: ⁊ alioꝝ multū errare: ꝓpt qđ necessariū mihi videt hr̄e aliqđ instrumētū p qđ stelle eleuatio: necnō ⁊ eiᵒ çenith: siue quantū distat a linea meridiei hincinde: siue a circulo altitudinis q p

verū oriens ꝛ occidens transit: simul q̄ant deprehēdi: ꝛ fortassis ꝑ quā-
dam locationē quadrantis vni⁹ magni super marmor aliquod planuꝫ
vel super tabulā ereā magnā modo sibi debito ꝛ conuenienti hec vtra-
q̄ʒ scilicet eleuatio stelle cuiuslibet: ꝛ eius çenith: de facili possent simul
īueniri. ¶ Accepta igit̄ eleuatiōe planete cuiuslibet necnō ꝛ eius distā
stia a linea meridiei. maxime cum ꝓpe meridiei lineam steterit: queren
dum est simile huius vtriusq̄ʒ in almicantarath ꝛ açimut nostre tabu-
le ꝛ ibi ponenda est nota: deinde hora considerationis facta situabo
voluellum modo quo requirit hora considerationis: ꝛ tūc considera-
bo notā ante factā: in directo cuius signi ꝛ gradus ceciderit: quia in il-
lo gradu erit tunc planeta ꝛ hoc cum motu octaue spere: ꝛ eoipso latitu
do planete habebit̄: septentrionalis sit vel meridiana: necnō ꝛ per esti
mationē ꝓportionandi poterit haberi quantitas latitudinis satis pre-
cise dūmō latitudo planete maior sex ḡdib⁹ nō sit: si eni maior eēt diffi
cile esset per nostrū instrumentū eius quantitatē precise inuestigare: pla
cuit aūt mihi latitudinē çodiaci tātū ad sex grad⁹ hincinde extendere:
ꝓpter latitudinis partes citi⁹ ꝛ facili⁹ inueniēdas: nā in paucioꝛib⁹ via
magis: ꝛ iterū qꝛ latitudines triū supioꝝ planetarū de quib⁹ in iudicijs
maior est vis facienda: infra illa continent̄: ꝛ si latitudines inferioꝛuꝫ
alique possent esse maiores: tn̄ quātū hoc valeret ad iudicia etiā per in
strumentū nostrū possēt inueniri ꝛ hoc ē qꝛ ꝑ ip̄m possem⁹ inuenire qs
planetarū sup aliū eleuaret̄.

Directiones etiā ꝛ retrogradationes ꝛ stationes planeta
rū per hoc instrumētū inuestigare possum⁹: facto eni in-
teruallo conuenienti int̄ duas cōsideratōes: notent̄ eoꝝ
loca quēadmodū de loco planete inueniendo iam ante
narraui: ꝛ ꝑ hoc palā apparebit si idē grad⁹ çodiaci dua
bus considerationibus debet̄: quia tūc est planeta statio
narius: an si secunde considerationi respondeat gradus graduꝫ prime
considerationis precedēs: qꝛ tunc retrogradabit̄: ꝛ si sequens direct⁹ ē.

¶ De aspectib⁹ planetaꝝ inueniendis scdm mentē ptholemei ꝛ albu-
maçar ꝛ alioꝝ quā plurium.

Apud artis astrologice pericioꝛes vnanimis ē cōcoꝛdia:
qd planeta in exordio dom⁹ cuiuslibet cōstitut⁹ principi
um dom⁹ tertie succedentis in serie domoꝝ: ꝛ dom⁹ vn-
decime antecedētis initium: aspectu sextili aspicit: pijcit
quoq̄ʒ trini aspect⁹ radios sup initiū dom⁹ quinte sequē
tis ip̄am ꝛ sup initiū domus none ante ip̄am: sūt etiam

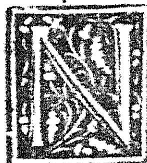
pꝛoiectiones radioꝝ quarti aſpectus eiuſdẽ planete ſuꝑ decime dom⁹ pꝛecedentis ⁊ quarte ſubſequẽtis incboamen. Quo circa domib⁹ equa tis ſcõm terre latitudinẽ ꝑut in capitulo ſuo cõtinet: eo ipo ꝓiectiões ra dioꝝ aſpectus cuiuſlibet planete ſcõm modũ pꝛedictũ conſtituti habe bunt. Si aũt ſtella in initio nulli⁹ dom⁹ extiterit ſed intra: ſcias qꝺ ꝓij cit radios aſpectus ſcõm quandã ꝓpoꝛtionẽ ſuꝑ gradũ dom⁹ illius cui aſpectus ille cõpetit ſcõm conſtitutionẽ antedictã: gradum dico q ſe hꝫ in tali ꝓpoꝛtione ad domũ illã totã cuius eſt grad⁹ ſicut gradus ſtelle ſe hꝫ ad domũ ſuam: ſumẽdo videlicet domũ ad grad⁹ aſcẽſionũ relataꝫ ꝑut quelibet partes hoꝛarũ duplicatas cõtinet. Sed ut hui⁹ ꝓpoꝛtiõis adinuentio nobis facilis ſit ⁊ expedita: ꝑ inſtrumentũ noſtrum ad hec ⁊ ad alia excogitatũ opandũ ẽ in hũc modũ. Si ſtella cui⁹ aſpect⁹ q̃rit ⁊ domus ad quã aſpect⁹ ei⁹ dirigit: inter gradũ aſcendentẽ ⁊ angulũ ter re fuerint: ponendũ eſt exoꝛdiũ domus in qua ſtella eſt ſuꝑ lineã angu li terre: ⁊ conſiderandũ eſt vbi tũc ſit grad⁹ aſcendens: poſtea moueat voluellũ: ita ꝙ grad⁹ ſtelle ſuper angulũ terre cadat: ⁊ reſpiciat q̃ perue nerit gradus aſcendẽs: ⁊ notanda eſt diligentiſſime ei⁹ elongatio a loco conſiderationis ꝑmo: ⁊ hoc ꝑ diuiſiones factas in inſtrumento ⁊ ꝑ par tes earundẽ diuiſionũ. Deinde ponendũ eſt initiũ dom⁹ cui aſpect⁹ di rigit ſuꝑ lineã anguli terre: ⁊ iterũ notand⁹ eſt locus aſcendẽtis. Poſtea moueat volluellũ: ita quod tãta ſit diſtãtia grad⁹ aſcẽdentis a loco iam notato: quãta fuit elongatio eiuſdẽ a loco cõſiderationis in ꝑma acce ptione diſtantie: ⁊ grad⁹ q iam lineã anguli terre tetigerit: erit grad⁹ in quẽ cadet aſpectus. ¶ Si vo ambe ſtella .ſ. ⁊ dom⁹ quã aſpicit ipa: inter terre cardinẽ ⁊ gradũ occidentẽ fuerint: ponat pꝛincipiũ domus in q̃ eſt ſtella ſuꝑ lineã anguli terre ut pꝛius: ⁊ ſigneẽ arcus ſuꝑ quẽ cadit nadyr gradus aſcendẽtis: ⁊ ad hanc ſignationẽ multũ valet inequalis termi natio arcuũ trãſuerſaliũ in aliquos arcus hoꝛaꝝ: poſtea moueatur vol uellũ quoaduſq; gradus ſtelle lineã anguli terre tangat: ⁊ notet remo tio nadyr grad⁹ aſcendẽtis ab arcu ſignato: deinde ponat initiũ dom⁹ ad quã dirigunt radij ſuꝑ angulũ terre: ⁊ fiat opatio penit⁹ eiuſdẽ mo di in hac quarta cũ nadyr aſcẽdentis ſicut pꝛius dixi de ipſo aſcenden te: ⁊ ſic inuenieẽ gradus aſpectus per caſũ ei⁹ ſuper angulũ terre. ¶ Si aũt ſtella in pꝛima quarta ſteterit: ⁊ dom⁹ ad quã vadit aſpectus in ſe cũda: collocãdũ eſt exoꝛdiũ dom⁹ ſtelle ſuꝑ angulũ terre: ⁊ ꝑ motũ vol uelli noteẽ numer⁹ diuiſionũ ⁊ partiũ earum ꝑ diſtantiã grad⁹ aſcendẽ tis qualia in pꝛincipio diligentiſſime notari pꝛecepim⁹: nobis ſe offert deinde initiũ dom⁹ cui radij tranſmittuntur ſuꝑ angulũ terre colloceẽ

ꝛ arcu positionis nadyr grad⁹ ascendentis diligenter signato: elonget ipm ab eodem arcu ad similitudinē distantie duoꝝ locorum in prima quarta signatoꝝ: hoc est scdm talem numerū diuisionū: ꝛ partiū earum elongabitur nadyr ab arcu iam signato versus oriens: qualis erat numerus diuisionū ꝛ eaꝝ partiū in distantia duorū locoꝝ in quarta pma signatorū content⁹: ꝛ grad⁹ qui tūc super angulū terre ceciderit: erit gradus aspect⁹ stelle. ¶ Sed si stella in secunda quarta permanserit: ꝛ domus q̄ aspicit: in prima: pmutāda est ecōuerso opatio iā posita. Inueniā enim distantiā primā per nadyr in q̄rta secūda: deinde accipiā ei similē per gradū ascendentē in prima ꝛ sp cadet grad⁹ in quē figunt̄ radij sup lineā anguli terre. ¶ Intelligēdū autē ꝙ inuentis gradib⁹ aspectuū in arcu q sub oriçonte fuerit: p eosdē haberi poterunt grad⁹ aspectuū supra oriçontē: gradus eni trini aspectus ex vna parte gradui sextilis aspectus ex alia parte opponit̄: ꝛ nardyr gradus sextilis aspect⁹ hinc: est ipe gradus trini aspect⁹ illinc: ꝛ grad⁹ quarti aspect⁹ dexteri: opponitur gradui quarti aspectus sinistri. Quia ad instar hui⁹ si gradus stelle cuius aspectus querit̄ sup oriçontē permanserit: negociandū est cū nadyr ei⁹dē grad⁹ loco ipi⁹ g̃d⁹ stelle: ꝛ etiā cū nadyr exordij dom⁹ ad quā dirigunt̄ radij si dom⁹ illa supra terrā pmanserit: proiectiones enim radiorū in oppositis quartis eq̄les sūt. ¶ Ampli⁹ si stella cui⁹ aspect⁹ q̄rimus latitudinē habuerit: dabim⁹ ei locū in nostro instrumēto deinde scdm eandē doctrine viā quā supra tradidi est procedendū.

Opus etiā directionū p idem instrumentū explere possumus satis pmpte. Situabo eni voluellū ad similitudinē celi in hora ad quā volo dirigere: ꝛ considerabo primo vtrū locus significatoris vel grad⁹ quem placet dirigere sub oriçōte fuerit vel supra: qꝛ si sub: accipiā locū illū siue gradū: ꝛ signabo lineā vel arcū in tabula inferiori super quē stat locus ille vel gradus in illa situatione: signabo etiā locū almuri in limbo: postea mouebo voluellū ut decet quousq; locus in quē terminat̄ directio cadat sup eundem arcū signatū vel lineā: ꝛ iteꝝ notabo locū almuri in limbo: ꝛ gradus int̄ duo loca in limbo notata contenti: erunt gradus directionū. Si v̄o locus significatoris siue gradus dirigēdus nec sup arcū nec sup lineā ceciderit: sed in spacio: cōsiderabo habitudinē grad⁹ vel loci significatoris ad arcū proximū vel lineā: ꝛ ad hoc vtiles sunt illi arcus trāsuersales secantes arcus horaꝝ: ꝛ signabo locū almuri in limbo ut prius: deinde ponā gradū in quē terminat̄ directio in sili habitudine ad eundē arcum vel lineā ꝛ iterū signabo locū almu-

ri in limbo: ꝛ grad⁹ int̃ duo loca limbi signata intercepti erunt gradus directionũ. Si aũt locus significatoris siue grad⁹ dirigend⁹ supra ori-çontem fuerit: siliť ꝛ locus termini directionis huic significatori corre-spondẽtis siue supra oriçontẽ fuerit siue sub i quolibet istorũ vtendum est gradib⁹ oppositis: ꝛ tunc operandũ est scdm iam traditã doctrinam Sed si locus significatoris sub oriçonte cõstitut⁹ latitudinẽ habuerit: notãd⁹ est arcus vel linea vel spaciũ qd illi latitudini correspõdet ꝛ vlte-rius procedat̃ ut dixi: ꝛ si locus significatoris supra oriçontem cõstitu-tus latitudinẽ habuerit: accipiendus est gradus oppositus in opposita latitudine: ꝛ negociãdũ ẽ ut prius. ¶ Scientia autẽ ascensionũ signorũ inter celi quartas eadem est cũ scientia directionũ: ꝓpt̃ qd scito vno: scit̃ ꝛ reliquũ sufficiat igit̃ alterũ ꝓ vtroqꝫ accepisse.

On lateat autẽ nos ꝙ in inuestigatiõe eq̃tionis cuspidũ domorũ: aspectuũqꝫ stellaꝝ errãtiũ inq̃sitiõe precisa: necessariũ est semꝑ cũ additione motus octaue spere loca planetarũ oĩuꝫ coeq̃re: ut loco solis ꝑ hãc additionẽ examinato: horas precise possim⁹ habere: ꝛ cuspides domorũ duodecim: ꝛ sic vlteri⁹ aspectuũ grad⁹: post inuentionẽ vero oĩuꝫ subtrahenda est eadẽ equatio octaue spere tã de cuspidibus domorũ quã de locis planetarũ oĩuꝫ qb⁹ addita fuerat quã etiã de gradib⁹ aspectuũ ꝑ premissaꝫ doctrinã inuentis: ꝛ sic remanebũt ꝑ̃dicta oĩa cũ oĩ precisione ꝑfecte examiata: eodẽ mõ faciẽdũ ẽ in directionib⁹: palã est eni intuẽri qd cũ hore ꝛ signoꝝ ascensiones ꝛ alia que ꝑ hec inueniunt̃ sũpta sint respectu çodiaci spere none: ꝛ iudicia respectu çodiaci spere octaue ꝛ hoc opus iã dictũ neglexerim⁹: in errorem turpem incidemus: si tñ iudicia astrologie scdm habitudinẽ locorũ stellarũ ad sperã nonã tradita sint: ꝛ hoc declararet veritas expertorũ: multo magis placet mihi ut loca planetaꝝ cũ aspectib⁹ suis ꝛ domib⁹ duodeci ꝛ alijs ꝑ additionẽ mot⁹ octaue spere verificata remaneãt sine aliq̃ posteriori subtractione eiusdẽ superueniente.

¶ De aspectib⁹ ꝑ modũ aliũ.

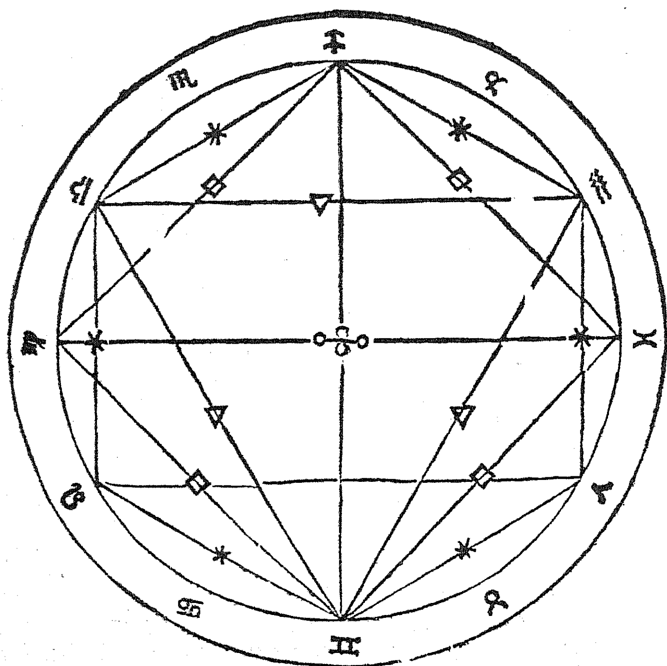

I vo cuiqꝫ libeat domos coequare ꝛ aspect⁹ ꝛ alia ꝑ modũ illũ scdm quẽ imaginamur emisperiũ diuidi in ꝑtes eq̃les ꝑ magnos circulos trãseuntes sup ãbas sectiões meridiani circuli ꝛ oriçõtis: circulũ altitudinis q ꝑ oriens ꝛ occidẽs vadit vniformit̃ diuidẽdo: qꝛ forsitan hic mod⁹ aliqb⁹ rõnabilis videret̃: tũc aptet̃ voluellũ sup faciẽ tabule huic imaginationi correspondentẽ: ꝛ disponat̃ ita ꝙ grad⁹ ascen

dens in hora illa ad quã domos ꝛ aspectus equare volumus: cadat su per partem orizontis orientalem ꝛ quia circuli illi magni per sectiones dictas transeuntes distant ad gradus binos: numerabimus a parte ori çontis orientali versus terre angulum quindecim arcus illorum cir culorum magnorũ: qꝛ hi prime domui debent: ꝛ vbi arcus sextusde cimus çodiacũ secuerit: nõ moto voluello extra dispositionẽ positã: ibi erit initiũ secunde domꝰ: sil'i mõ faciendũ est de tertia ꝛ de quarta ꝛ de omnibꝰ alijs: ꝛ hic est modus equandi domos scd̃m hanc viã. ¶ Aspe ctus etiã est facile scd̃m hunc modũ inuenire. Considerandꝰ est gradꝰ çodiaci in quo est planeta cuius aspectus querimꝰ ꝛ notandus est cir culus in inferiori tabula pergens sub hoc gradu: ꝛ si planeta latitudi nem habuerit: fiat scd̃m qꝫ ei debet: ꝛ semꝑ notet circulus transiẽs sub ipo: ꝛ ab hoc notato circulo numerabimꝰ hincinde triginta de illis cir culis: ꝛ vbi tricesimusprimꝰ çodiacũ percusserit: ibi erit aspectus sextilis illius planete: hinc dexter hinc sinister: sil'iter ab eodem notato circulo computabimꝰ quadragintaqnqꝫ de circulis illis: ꝛ vbi quadragesimus sextus çodiacũ tetigerit: ibi quartꝰ aspectus: sil'r faciemꝰ suo modo de aspectu trino: vel accipere poterimus nadyr sextilis aspectus vtriusqꝫ: qꝛ idem erit vtrobiqꝫ: cum enĩ circuli illi oẽs magni sint: de necessitate transibunt semꝑ per gradꝰ çodiaci q sibi inuicẽ opponunt. ¶ Directio quoqꝫ facilis est hac via: notabo enim circulũ super quẽ steterit signifi cator vel locus vnde directio principiũ capit: ꝛ signabo locũ almuri in limbo: deinde vertã voluellũ quousqꝫ terminus directionis suꝑ eundẽ notatũ circulũ ceciderit: ꝛ iteꝝ signabo locũ almuri in limbo: ꝛ tunc cõ putabo gradꝰ limbi inter illa duo signata loca contentos: quia hi sunt gradus directionum.

¶ De aspectibus sm cõmunitatẽ astrologorũ ꝛ specialit' sm albategni.

E St ꝛ modus tertiꝰ in aspectibꝰ accipiẽdis qui a quã plu ribus primꝰ habet tãqꝫ a plerisqꝫ philosophis auctoriça tus: ꝛ est per gradus equales qui sunt çodiaci: vniformi ter acceptꝰ: ꝛ hoc esse verum affirmat albategni in quin quagesimoquarto capitulo libri sui: nisi stella cuiꝰ aspe ctus queritur latitudinẽ habuerit aliqualẽ ab ecliptica linea: vnde si nullam latitudinẽ habuerit: statim aspectuũ gradꝰ appa rebunt: stella enĩ hoc modo in principio arietis constituta aspectu sexti li saspicit principiũ geminoꝝ ꝛ ꝑncipiũ aquarij: ꝛ simili modo de alijs aspectibus ꝛ hoc ꝑ singulos gradꝰ orbis signoꝝ: ut pꝫ in figura seqnti.

Qd̄ si quā latitudinē habuerit stella: parū poterit hoc ipedire etiā si latitudo posset esse. 10. graduū: q2 vix faceret hoc diuersitatē in aspectib⁹ de. 30. minutis vni⁹ gradus: sicut apparere pōt experienti: ꝛ hoc solū cō petit sextili aspectui ꝛ trino: mod⁹ enī imaginandi maneries aspectuum in hac intentione talis est: qd̄ imaginand⁹ est circul⁹ magnus transiens per stellā cuius aspectus querim⁹ secet lineā eclipticā in duo media: hoc pacto ꝙ ab vna illarū sectionū vsq3 ad stellā sint grad⁹. 60. de gradib⁹ illi⁹ magni circuli: ꝛ gradus çodiaci q̄ sūt ab illa eadem sectione vsq3 ad gradū çodiaci in quo ē eadem stella in longitudine quāuis in latitudine sit extra sunt gradus çodiaci qui sextili aspectui debent: ꝛ cum oēs circuli magni in spera secent se per equalia: necessariū est ut a loco stelle eodem vsq3 ad sectionē aliam sint gradus. cxx. de gradibus eiusdē magni circuli: ꝛ a gradu stelle eiusdē in çodiaco vsq3 ad illā secti

d 3

onem secundā gradus çodiaci contēti sūt eius aspect⁹ trinus: hoc mō imaginari possum⁹ sextilem aspectū duplicē siliter ⁊ duplicē trinū: q̄rti vō aspectus imaginatio scdm̄ hanc radicē quātacūq; sit stelle latitudo nullā facere pōt diuersitatē qn semp.90.grad⁹ çodiaci hincinde numerati duplicē quartū aspectū continebūt precise: sectiones eni due çodiaci ⁊ circuli magni transeuntis per stellā distare debēt in aspectu isto ab eadem stella.90.gradib⁹ a gradibus illius circuli magni: ⁊ siliť a gradu stelle in çodiaco per totidē gradus çodiaci idest.90. ambe eni sectiones predicte poli sūt illi⁹ circuli qui vadit p polos çodiaci ⁊ p stellam ⁊ p'çodiacū signando in çodiaco locū stelle in longitudine. Sed ut diuersitatē illā quāuis modica sit valde ⁊ parui impedimenti: que ppť latitudines planetarū accidit: p instrumentū facilime possim⁹ dinoscere: adiungā hic quoddā impertinēs qd̄ tñ i meo instrumēto competenter posset figurari in loco paruo ⁊ lineis paucis siue arcubus: sed q̄ȝ instrumentū hoc op⁹ suplere valens ⁊ ampli⁹ magne quantitatis ⁊ figurationis exq̄site habui: idcirco ab illo supplemēto supsedi in hoc instrumento ⁊ astrolabio vniuersali qd̄ alio noīe saphea vocatum est. ¶ Quotienscūq; igiť p hoc instumentū grad⁹ aspect⁹ sextilis modo iā dicto inuenire libuerit: computandū est in regula que sup hoc instrumētū mouetur vocata in tractatu hui⁹ instrumenti oriçon obliqu⁹: cōputanduȝ est iniquā a medio loco illius regule vbi clauus poniť versus alterā extremitatū ei⁹ sexaginta gradus: ⁊ ibi in acuitate illi⁹ regule faciā notaȝ deinde mouebo hanc regulā ita q̄ nota illa tm̄ distet ab equinoctiali in instrumento illo descripta quāta est latitudo stelle cui⁹ aspectū q̄ro ⁊ hoc cōputatando in arcubus illis qui reuolutiōes vocantur ibi: ad similitudinē latitudinis stelle: ⁊ illi arcus sūt loco circuloȝ paralellorū in illo instrumento: ⁊ tūc trāsferā notā in tabulam: postea considerabo arcū circuli secātis equinoctialē ꝑpe quē vel in quo stat nota illa: ⁊ sunt illi arcus vocati ascensiones in tractatu illi⁹ instrumenti: ⁊ quot fuerint gradus ⁊ partes eorū ab hac nota vsq; ad diametrū q̄ venit a polis equinoctialis linee cōputādo per arcus illos q ascensiones vocanť: tot gradus çodiaci correspondebunt sextili aspectui stelle q̄sito: ⁊ talis aspect⁹ sextilis est sp minor.60.gradib⁹: ⁊ quanto sextilis minor est sexaginta: tanto trinus eiusdē est maior.120.ita q̄ sextilis ⁊ trinus semp in oppositis gradibus cadūt: ⁊ idem de vtroq; sextili: ⁊ de vtroq; trino. De aspectib⁹ igiť hec sint dicta. ¶ De inuentiōe aūt grad⁹ ascēdentis reuolutionū annoȝ tam mundanoȝ quā nataliū p hoc instrumentū necnō ⁊ de alijs multipharijs de quib⁹ per idem instrumentū negociandū fo

ret cum in diuersis tractatib⁹ sufficient̃ sint expressa: nugatoriũ mihi vi sum erat hic replicasse: pro tãto igit̃ apocopata vlteriori prolongatiõe scripture huic opusculo terminũ hic statuã.

Placeat ergo vestre philosophice discretioni frater vuilhelme istud mee puerilis excogitationis tantillũ qđ ne vobis esset fastidio ita succincte ꝑcindere studui sperãs in vestro magno intellectu ⁊ ꝑclaro qđ melius me scire tis intelligẽ quã ego memetipm̃ exprimere valerẽ. Porro sciatis absq͂ dubio ꝙ si me adhuc virũ fore cõtingeret ad his maiora amore vestre beniuolẽtie me promptũ inuenietis. Valeat sp̱ vestra dilectio que deo annuente mei nequaq͂ obliuiscat̃.

¶ Expletũ est hoc opusculũ ab hanrico bate in villa machlinensi: luna cõiuncta ioui in domo septima: ascendente leone. Anno dñi. 1274. q̃nto idus octobris: ad petitionẽ fratris vuilhelmi de morbeca ordinis p̄dicatorũ: dñi pape penitẽtiarij ⁊ capellani.

Volentes qđẽ vera loca planetarũ coequare p̱ instrumẽtum nostrũ ad hoc specialiter ingeniatũ sic ꝓcedem⁹: cũ sit ibi circulus vnus locabilis scđ3 diuersos situs ⁊ dislocabilis: q͂ cõmune gerit officiũ equantis quinq͂ planetarũ: saturni videlicet iouis martis solis ⁊ veneris: Si de sole sit intentio: illam partẽ hui⁹ circuli vbi descripta est aux locabim⁹ scđm illud foramẽ sup̱ qđ descripta est aux solis: ⁊ partez oppositã in opposito foramine: tunc ergo cõsiderato argumento solis ad horam datam ex tabulis toletanis aut consimilibus super octauã speram fundatis extracto: consimilem numerum in hoc circulo equãte ab auge videlicet incipiendo vbi numer⁹ terminabit̃ notã faciem⁹: postea a centro claui infixi in medio instrumẽti filũ extendentes p̱ notam in circulo equãtis signatã: vsq͂ in orbẽ signorũ q͂ est limbus instrumenti directe ꝓtrahem⁹: ⁊ locus quẽ filũ hoc mõ extensũ in limbo secuerit: ẽ ver⁹ loc⁹ solis in octaua spera. Est enĩ instrumẽtũ hoc sup̱ mot⁹ planetarum ad octauã sperã relatos ingeniatũ ⁊ radicatũ: scđm ꝙ açarkel ⁊ alij cõsideratores quãplures tabulas suas fundauerũt: ut patz in tabulis toletanis: nouarienfibus: herfordensibus ⁊ alijs pluribus. Ptholeme⁹ vero: ⁊ geber: albategni: abrahãq͂ iude⁹: ⁊ açophi⁹ ceteri quoq͂ magistri ꝓbationũ ⁊ maxime oriẽtales astronomi mot⁹ planetarũ s̄m nonã sperã cõsiderãtes radices suas sup̱ hoc fundauerunt: ⁊ hoc p3 in

tabulis ptholomei:albategni ⁊ abrahe :in tabulis pisanis wintonien sibus ⁊ alijs:ꝓpter qꝫ ⁊ iudicia sua ad instar hui⁹ protulerũt:ut apparet precipue in principe indiciorũ albumaçar:⁊ hi oẽs motũ octaue spere diuersũ posuerũt a priorib⁹:hi enĩ ipm posuerunt vniformẽ sup polos çodiaci:alij vero circulos paruos imaginatos sup capita arietis ⁊ libre. Et quãq̃ꝫ hoc nostrũ instrumentũ sup octauã sperã fundatũ sit: nihilominus valet ad mot⁹ planetaꝝ hac secũda via coequãdos q̃ est scd̃m nonã sperã. ¶ Si igit̃ placuerit hac secũda via locũ solis inuenire ex tabulis ad hoc constitutis:ut sũt tabule machlinenses:vel pisane:argumentuꝫ solis accipiam⁹ ⁊ negociũ vlteri⁹ per oĩa eo mõ q̃ ꝓdocui: ⁊ locũ solis in orbe signorũ sic inuentũ diligent̃ notabim⁹ ⁊ seruabimus vl' scribemus : deinde augem solis in octaua spera ꝑut in tabulis toletanis aut alijs consimilibus ponitur de auge solis scd̃m nonam speram tempori dato cõgruente inueniem⁹:⁊ residuũ loco solis iã inuento quẽ diligenter seruari preceperã addat̃:⁊ sic habebim⁹ quesitũ: verbi gratia. Aux solis in octaua spera ẽ duo signa. 17.gradus.50. minuta. Aux vo solis in nona spera sit pro tempore dato : duo signa.29.gradus.13. minuta: de hoc igitur numero prioreem subtrahamus:⁊ relinquuntur vndecim gradus vigintitria minuta:quos gradus ⁊ minuta loco solis scd̃m dictum modum inuento ⁊ seruato addamus : ⁊ hoc est quesitum. Est etiã aduertendum qꝛ mouet̃ octaua spera ꝺm posteros magistros ꝓbationũ vniformiter in.70.annis gradu vno.⁊ hũc motũ sequũtur auges planetarũ quare ꝺm exigẽtiã temporis rectificant̃ he auges relate ad sperã nonã:⁊ hoc pro qbuslibet.70.annis in gradu vno:⁊ pro centũ in gradu vno ⁊.25.minutis:⁊ pro.20.annis in.17.minutis:⁊ pro anno vno in.51.secũdis:⁊ ad instar hui⁹ oportet illud additamentum de quo exemplũ iam posui pro suo tpe verificari.

¶ De eq̃tione saturni:iouis:martis ⁊ veneris ꝑ instrumentũ.

Erum aũt locum saturni in octaua spera si per hoc instrumentũ placeat inuestigare sic est negociandũ: circulum illũ trãslocabilem q pro equante seruit locabimus suo modo respectu augis saturni in instrumento descripte sicut precepi fieri in sole:aptabimus etiã epiciclũ saturni sic:rotunditatẽ illã siue rõdellũ qui est in termino lamine deferentis epiciclũ ponem⁹ ita:qꝫ foramẽ in eo factũ sit indirecto foraminis qꝫ ẽ in centro principalis instrumenti:⁊ vertim⁹ hũc rondellũ ita qd̃ cẽtrũ equãtis saturni in ipo rondello signati directe cadat v̓sus augẽ saturni:⁊ tũc rõdell⁹ spõte locabit̃ ꝑ se:qꝛ cauilla q̃ in subteriori parte rondelli infixa ẽ ingrediet̃ foramẽ sibi coaptũ: ⁊ tũc firmetur

rondellus cū clauo principali qui in medio capitis sui centrū portat orbis signoꝝ ꝛ hec oia apparent facilia sola inspectione instrumenti. Ex tabulis igiť tolosanis aut consilib⁹ cētro saturni extracto ab auge eq̄n̄tis incipiendo ꝯsimilē numerū ſm̄ successionē numeri diuisionū in ip̄o equantis circulo cōputem⁹: ꝛ vbi numerus finierit fiat signū: postea a centro eq̄ntis in sculpto in rondello filū extendať vsq̄ in signū factum in equante: ꝛ sub hoc filo sic extenso voluať epiciclus: ita ut aux eius ꝛ oppositum augis epicicli directe cadant sub ipso. Argumentū etiā saturni mediū per tabulas inuentū considerantes: ad similitudinē ei⁹ in epiciclo saturni computabimus ꝛ vbi terminauerit cōputatio: lingulā que sup epiciclū vertiť cōgrue aptem⁹ corpore epicicli imobili ꝛ quieto ꝑmanente: reporteť igiť filū ꝛ extendať a centro claui directe ꝑ signū in lingula ꝛ figuratū vsq̄ in orbē signoꝝ: ꝛ locus orbis signorū quē filū designauerit ē verus locus saturni in octaua spera. ¶ Si vero libuerit opus nostrū ad secundā sectā ꝑmutare: ꝛ locū saturni scd̄m illi⁹ secte radices ꝑ instrumentū nostrū equare: extrahamꝰ centrū saturni ꝛ argumētum ex tabulis machlinēsib⁹ aut pisanis vel cōsimilib⁹ que scd̄m nonā speram currunt: ꝛ negocientur vlteri⁹ scd̄m eundē modū penitus quē statim predocui de saturno: ꝛ postq̄ locus saturni ſm̄ hoc inuent⁹ fuerit in orbe signorū reserueť diligenter: ꝛ tandem fiat eidē talis additio qualē ante posui in exēplo de sole. ¶ Habita aūt doctrina de equatione saturni per instrumentū: sufficienter patet doctrina equatiōis iouis martis ꝛ veneris ꝑ idem instrumentū: est eni modus operis consimilis penitus postq̄ circulū equantē scd̄m situm cuiusuis debitū collocauerimus: ꝛ epiciclū vniuscuiusq̄ aptauerim⁹ modo cōuenienti: hꝫ eni quilibet suū epiciclū ut patet in instrumēto. ¶ Notandū est etiā q̄ ꝓpter paruitatē distantie centri equantis veneris a centro orbis signorū: necesse erat centrū equantis eius cadere super clauū instrumenti nostri: ꝓpť qd̄ cauendū est diligenter q̄ in equando venerē: clauus instrumenti ita disponať quod illud centrū ecētricū directe vertať sub auge veneris oi negligentia ꝑsus amota. Sic igiť patet quō per nostrū mai⁹ instrumentū de equatione q̄nq̄ planetarū est negociandū.

¶ De mercurio.

Ed q̄ speciale habem⁹ instrumentū pro mercurio ꝛ luna ꝓpter difformitatē motus ip̄orū a superiorib⁹: idcirco specialē oportet tradere doctrinā qualiter ad equādū loca sua cōnegociari cum ip̄o debem⁹ instrumento: igiť si mercuriū equare libuerit: illam faciem instrumēti que pro mercurio seruit considerem⁹. Habet eni instrumētū

hec e duas facies quarũ vna seruit pro mercurio ⁊ altera ꝑ luna: accipiemus igitur primo cētrũ mercurij, put ꝑ tabulas scḋm octauã sperã currentes inueniẽ: deinde inspecta facie instrumenti vicaria mercurij: reperiemus limbũ ei⁹ diuisũ admodũ duodecĩ signoꝝ çodiaci: infra limbum aũt imediate in eadem superficie circulũ aliũ cũ suis diuisionib⁹ ⁊ titulo numerali imobilẽ penit⁹ inueniem⁹: ⁊ hic circul⁹ equans est mercurij: ⁊ infra hunc equantẽ est ali⁹ in alia supꝑficie mobilis ⁊ volubilis cũ suis diuisionib⁹ debito numero intitulat⁹: ⁊ hic circul⁹ vocat⁹ est circulus augis mobilis: infra hunc aũt circulũ vertitur rotũda tabula deferẽs epiciclũ mercurij. Equem⁹ ergo mercuriũ sic ꝭm numeꝝ centri mercurij ex tabulis ꝑaccepti ut dictũ ẽ: cõputabim⁹.n.ĩ circulo augis mobilis ab auge eius incipiẽtes scḋm successionẽ numeri ibidẽ intitulati: ⁊ vbi numerus terminatur notam faciem⁹: deinde vertatur circulus ita qḋ hec nota sub auge equantis imobili directe cadat: ⁊ tũc firmetur hic circulus cũ cera vel alia re ne possit vacillare: postea cõputem⁹ scḋm idẽ centrũ mercurij in circulo equãtis incipiendo ab auge ei⁹ imobili scḋm successionẽ suarũ diuisionũ ⁊ numeroꝝ ⁊ vbi comput⁹ iste terminatur fiat nota: dehinc extendatur filũ ab hac nota vsq; in centrũ equãtis iuxta principale centrũ instrumẽti apparẽs: ⁊ vertatur tabula deferẽs epiciclũ quovsq; centrũ epicicli ⁊ aux ei⁹ sitr ⁊ oppositum augis directe sub hoc filo cadant: postea vero numerabim⁹ in epiciclo in exteriori scilicet circulo descripto in ipso portionẽ mercurij: siue argumentũ extractũ ex tabulis sibi appropriatis: ⁊ signabim⁹ vbi terminatur: ⁊ postremo extendem⁹ filũ a centro principali qḋ est in medio instrumẽti: ⁊ ꝑ signũ notatũ in exteriori circulo epicicli vsq; ad limbũ instrumẽti: ⁊ locus fili in limbo: est verus locus mercnrij in octaua spera. ¶ Qḋ si voluerim⁹ seq; sectã aliã que ẽ ad sperã nonã: tũc negociabimur sicut docui in saturno.

¶ De luna.

SI vo lunã equare placuerit faciẽ hui⁹ instrumenti ꝑ luna factã cõsiderem⁹: ibiq; apparet precisa figuratio motuũ lune scḋm ꝙ per magistros ꝓbationũ inuenti sũt ⁊ imaginati: mediũ igitur locũ solis ex tabulis extractum: in limbo signem⁹: p⁹ea accepta elõgatõe lune a sole ꝭm mediũ cursũ ex tabulis ad hoc factis: cõputãdũ est in circulo illo q̃ imediate sub limbo voluitur ⁊ est circulus augis lune: computanda sũt inquã tot signa gradus ⁊ minuta incipiendo scilicet ab auge ꝭm successionẽ numeri in ipso descripti: quotta est elongatio lune a sole: ⁊ ponendus est grad⁹ signat⁹ in quẽ terminatur cõputatio illa: sub signo me-

dij mot⁹ solis: ⁊ tūc firmabo hūc circluū ne vacillet: deīde cōputabo in eodē circulo augis a termino numeri primi iterū tātū quanta est elongatio lune a sē: ⁊ hoc est duplū elongationis lune a sole: computādum est in circulo augis ab auge eius: ⁊ tūc extendā filū a centro limbi qd̄ ē centrū orbis signorū vsq̄ȝ in locū vbi cōputatio terminat̄ in circulo augis: postea voluā tabulā deferentē epiciclū quousq̄ȝ centrū eiusdē epicicli cadat sub hoc filo: tūc remaneat hec tabula imobilis: sed trāsferam⁹ filū ad centrū oppositū centro deferentis lune: ⁊ ab hoc centro extendamus filū directe per centrū epicicli ⁊ vltra: ⁊ sub hoc filo locem⁹ augē ⁊ oppositū augis: ⁊ maneāt oēs tabule instrumēti quiete: hoc aūt centrū a quo extendit̄ filū est illud foramē paruulū qd̄ voluit̄ circa rondellum in medio instrumenti locatū: centrū vero deferentis qd̄ eodem mō voluit̄ scienter obturaui: ut centrū ei oppositū distincti⁹ appareret: post hec quidē extracto argumento lune ex tabulis: ẜm ei⁹ quantitatē computabo signa ⁊ grad⁹ in epiciclo instrumenti: ⁊ locabo lingulā que sup̱ epiciclū voluit̄: ad sil̄itudinē argumenti lune: postremo v̄o extendā filum a centro principali quod est in medio instrumenti: ⁊ p̱ mediū crucis in lingula epicicli figurate vsq̄ȝ in limbū instrumēti ⁊ loc⁹ fili in limbo est verus loc⁹ lune. Est etiā hic intelligēdū quod ẜm quācūq̄ȝ viaȝ siue ẜm octauā sperā siue scd̄m nonā lunā equare voluerim⁹: ⁊ p̱ quascūq̄ȝ tabulas centrū lune ⁊ argumentū accipiam⁹: semp̱ tamen est vn⁹ modus operandi in instrumento nostro.

¶ Finit felicit̄ opusculū abrahe iudei de natiuitatibus cum exēplarib⁹ figuris singulis domibus antepositis: Et magistralis cōpositio astrolabij hanrici bate. Impressū venetijs arte ⁊ impensis Erhardi ratdolt de augusta. Anno salutifere incarnatiōis dn̄ice. M.cccc.lxxxv. nona kalendas Januarij.